

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D, POLUGOD. 30 D,
ČETVRTGOD. 15 D, POJEDINI BROJ 1.50 D.

Izvjješća za Savezno Vijeće

TAJNIČKI IZVJEŠTAJ.

Savezni odbor preuzeo je agende Saveza u kritičnome času za opći cionistički pokret i za zemaljski savez. Veliku cionističku javnost obladala je depresija, jer još uvijek nije bila dana međunarodna potvrda palestinskog mandata po Ligi naroda, već su naprotiv u nekoliko mahova protivnici cionističkog pokreta u kući lordova uzeli priliku da traže, neka Engleska napusti Palestinu i da se odrekne Balfourove deklaracije. Cionistički rad nije imao onoga poleta, koji je bio potreban. Niti su bile pripravljene mase, niti je bio spreman aparat za taj silni rad, a pored toga su glasovi o teškoj krizi našega jišuva slomili mnoge energije. Istom nakon rezolucije u američkom senatu i parlamentu ratikovala je 22. jula 1922. Liga Naroda mandat nad Palestinom. Savezni odbor pozvao je sve mjesne cionističke organizacije, da dostojno proslave taj dan i za židovski narod nadasve važni međunarodno-pravni akt i da provedu intenzivnu akciju za Keren Hajesod u spoznaji goleme odgovornosti, što tereti židovski narod, kad su mu narodi svijeta u svečanoj formi dali pravnu mogućnost, da sebi izgradi domaju. U svim se mjestima posebnim službama božjim slavio taj historijski događaj, održala su se predavanja o njegovu znamenovanju.

Savez cionista Jugoslavije bio je na godišnjoj konferenciji u Karlovim Varyma zastupan po delegatu Lavu Sternu, koji je u dva maha iznio naša gledišta u svim aktuelnim pitanjima, a naročito je nastojao, da mjerodavne faktore Keren Hajesoda i Keren Kajemeta uputi u naš plan kolonizovanja naših halucim u Palestini, te da dobije odobrenje za taj naš projekat. Svi stručnjaci zainteresovani su za ovu našu osnovu i tek žalimo, da se stvar tako dugo zadržala.

*

Prilike u nas ni najmanje nijesu bile povoljne. Teška kriza zahvatila je Savez i nije dala da se rad razvije. Mjesne organizacije, te stanice našega Saveza, što bi trebale da budu sabirališta za intenzivni rad, zatajile su i jedina mogućnost za daljnji rad bila je njihova reorganizacija. U toj spoznaji stvorilo je Savezno Vijeće u Sarajevu čitav niz zaključaka, što su imali da služe aktiviranju rada u mjesnim organizacijama i stvaranju što jačih veza između vodstva Saveza i mje-

snih organizacija. Naročito valjalo je urediti slabo financijsko stanje Saveza, čiji je deficit bio prouzročen nehajem pojedinih organizacija, koje nisu ubirale prinose za Savez prema budžetu određenom po Saveznom Vijeću. Ozbiljnost rasprava, dobra volja naših delegata, koji su preuzeli obvezu, da će poraditi u smislu zaključaka, dali su novome vodstvu mogućnost, da pristupi izgradnji mjesnih organizacija, koje treba da daju punu garanciju za postojan rad i za namicanje sredstava za svjetsku organizaciju i njezine svrhe, kao i za Savez cionista Jugoslavije. Prvi apel Saveznog Odbora, kojim se obratio na naše sumišljenike, prikazao je imperativnu dužnost svakoga cioniste, da poradi oko ostvarenja velikih zadataka, što je imademo izvršiti, jer o tome izvršenju naših dužnosti zavisi opstanak našeg Saveza, zavisi jakost našega učešća u velikom obnovnom djelu u Palestini. Savezni se Odbor trudio, kako bi postigao što bolji uspjeh. U cijelom nizu članaka dao je upute našim organizacijama, na koji se način dade najbolje provesti rad, u brojnim cirkularima i dopisima iznio je potrebu svjetske organizacije i Saveza, inicirao je razne akcije, a povrh toga posjetili su članovi Radnoga Odbora mnoga naša mjesta i nastojali, da u osobnom saobraćaju, razloživši stanje pokreta i Saveza, potaknu aktiviranje tih organizacija. Posjećena su mjesta Beograd, Bjelovar, Brod, Karlovac, Križevac, Kofrivenica, Novi Sad, Osijek, Požega, Senta, Subotica, Vinkovci, Vukovar, Zemun. Uza sve nastojanje nije ipak uspjelo, da se postigne u svim mjestima reorganizacija mjesnih grupa i po njoj iščekivano učvršćenje, proširenje i intenzivno aktiviranje cjelokupne naše zemaljske organizacije. Naročito nam to nije uspjelo u Južnoj Srbiji i jednom dijelu Vojvodine. Nisamo mogli naći podesne ličnosti, osobito za Južnu Srbiju, koje bi moglo da udare čvrst temelj cionističkom radu, koji bi bio trajan i doveo do vidna uspjeha. Istina, u mnogim je mjestima rad u ovoj godini znatno napredovao, posebice se u nekim mjestima Vojvodine opet budi nov cionistički život, koji obećaje, da će rad biti trajniji i da će pokret uhvatiti čvrstoga korjena. Ne čemo da redamo pojedine organizacije, jer se rad jasno vidi u raznim našim statistikama, u iskazima Narodnog Fonda, broju plaćalaca šekela, kao i u rezultatu Keren Hajesoda. Ako

naglašujemo, da rezultat ne zadovoljava, činimo to iz razloga, jer mjerimo svoj rad o potrebe židovskoga naroda, i o onog, što bi se u nas dalo postići, kad bi se svagdje provele inicijative, što ih je dao Savezni Odbor, kad bi se svi bili odazvali našim pozivima. Djelo reorganizacije morat će se nastaviti, a naročitu pažnju treba posvetiti agitaciji. Netašica sredstava i nedostatak radnika uzrokom su, da se u tom pogledu nije postigao bolji rezultat.

Radni odbor držao je redovito svake nedjelje svoje sjednice, te o njima izdao saopćenja, kojima je upućivao cionističke organizacije o stanju cionističkog pokreta, i o akcijama, koje valja provoditi. Nažalost se ove godine nije održala nijedna sjednica Saveznoga Odbora, jer se nikad nije našao na okupu potrebiti broj članova. Uslijed toga morale su se sjednice Saveznoga odbora pretvoriti u konferencije, na kojima su iznešeni izvještaji o radu, te raspravljalo o budućem radu, a naročito o pitanju kolonizovanja naših halucim u Palestini. Savezni odbor stajao je u živom pismenom kontaktu s Egzekutivom svjetske cionističke organizacije i sa svim drugim centralnim institucijama cionističke organizacije, kao i sa svim mjesnim organizacijama.

Financijske akcije bile su od prvoga dana rada najglavnija briga Saveznoga Odbora, jer je morao nastojati, da Savezu namakne potrebna sredstva za vršenje njegovih zadataka. Tom prilikom moramo istaknuti, da velik dio sumišljenika još uvijek nije svijestan svoje dužnosti doprinosanja sredstava za Savez. Pored svih zaključaka zadnjeg Saveznog Vijeća i nastojanja mnogih revnih povjerenika nije ni iz daleka namaknut po Saveznom Vijeću odobreni budžet. Poblježe će o tome biti govora u blagajničkom izvještaju.

Šekelska akcija u godini 5682. bila je vrlo slaba, te je svega sakupljeno 4460 šekalim, od kojih još mnogi ni danas nisu predani Saveznom Odboru. Kraj svih naših opomena nije uspjelo, da do danas dobijemo iz mnogih mjesta obračune šekelske akcije za godinu 5682. Ovogodišnja šekelska akcija mnogo je povoljnija, i ako još ni izdaleka ne predstavlja maksimum onoga, što bi se dalo kraj malo mara postići. Još uvijek nije zahvaćen velik dio Židova, koji bi sigurno udovoljili svojoj židovskoj dužnosti, da se k njima došlo. Naročito su slabi rezultati u naj-

većim židovskim središtima. Rezultat šekelske akcije za 5653., nije nam u času, kad objelodanjemo ovaj izvještaj, još poznat, jer nisu sve mjesne organizacije poslale šekelski obračun, no očekujemo, da će nam davati pravo na 3 delegata za svjetski kongres, koji će se ove godine održati.

U smislu zaključka XII. cionističkog kongresa i godišnje konferencije u Karlovim Varyma obratila se Egzekutiva svjetske cionističke organizacije na savez, da provede akciju za zlatni šekel, saopćivši mu, da na našu zemaljsku organizaciju otpada namaknuće od najmanje 300 zlatnih šekalim. Savezni je Odbor u spoznaji goleme potrebe našega vodstva, a imajući u vidu, da ono osim prinosa od šekalim nema drugog prihoda za pokriće svoga budžeta, upravelo apel na sve mjesne organizacije, da svi sumišljenici, kojima to materijalne prilike dopuste, uplate zlatni šekel. Mnoge mjesne organizacije izjavile su smjesta svoju pripravnost, da uza sve teške prilike ipak provedu agitaciju za zlatni šekel, a nekoji sumišljenici odmah su i uplatili svoj zlatni šekel. Većina će organizacija uslijed drugih raznih akcija istom nakon Saveznog Vijeća provesti akciju za zlatni šekel.

Rad palestinskog ureda kretao se u granicama zaključaka Saveznoga Vijeća u Sarajevu, koji su tražili likvidaciju mostarske farme, te da se ne osnuju nove farme, već da se halucim dadu na izučavanje zanata, pa je u tom smislu i djelovao. Ove su godine otišla 3 halucim u Palestinu, a među njima i inž. Hugo Zalcser, koji je u Palestini izradio plan za osnutak jugoslavenske kolonije. Tim planom bavio se Savezni i Radni Odbor i zatražio odobrenje centralnih naših institucija za njegovo provedenje. Palestinski je ured u zajednici s upravom Keren Hajesoda bio na pomoći izaslanicima Gdud Haavoda iz Nurisa, koji su došli u Jugoslaviju, da kupuju stoku i kobile za rasplod. Od vlastelinstva u Žombolju kupljena je potrebna stoka, koja se u Palestini dobro aklimatizovala, pa bi mogla biti poticajem, da se ovakovi transporti češće šalju u Palestinu. Tom zgodom otišla su dva halucim u Palestinu.

Sabirni rad Keren Kajemeta, koji je bio u godini 1922. popustio te zaostao za rezultatom 1921., ove se godine znatno popravio, te postoji nada, da će se namaknuti propisani kontingent. Rad za Keren Kajemet u ovoj godini pokazao nam je, što se može s malo dobre volje postići.

Manje zadovoljava uspjeh Keren Hajesoda. Sabirni rad gotovo je sasvim prestao, jedino se nešto radilo u Zagrebu, a i to ne u dovoljnoj mjeri. Da rad dobije novoga impulsa, posjetio je našu organizaciju izaslanik centrale Keren Hajesoda g. dr. Feliks Rosenbluth, koji je u pratnji nekih članova Radnoga Odbora posjetio nekoja mjesta. Nažalost nisu iskorišćeni uspjesi njegova boravka, naročito su u tom pogledu zatajili mjesni kursoriji, koji nisu nastavili prikupljanje obveza.

Kulturni rad se u nas razvija u jednoj mjeri, koja, uvažava li se sve okolnosti, mo-

že da zadovoljava. U središtu židovsko kulturnih nastojanja je propaganda za širenje živoga hebrejskoga jezika. U gotovo svim većim mjestima postoje danas hebrejski tečajevi, vodjeni po stručnim učiteljima, a gdje to nije iz materijalnih razloga moguće, tamo pojedinci sami uče hebrejski. Iako se hebrejski jezik nije mogao u dovoljnoj mjeri širiti u židovskim građanskim krugovima, bilo je naše nastojanje, da ga nauči omladina, a naročito školska djeca. Što je na tom polju postignuto po Safi Beruri u Sarajevu, te što se i u drugim gradovima radilo, suviše je poznato, te o tome ne trebamo opširnije izvijestiti. Naše će nastojanje morati ići za tim, da u svim mjestima bude spremnih učitelja i da u materijalnom pogledu podupiremo i ona mjesta, koja nijesu u stanju, da iz vlastitih sredstava izdržavaju učitelja. Tokom godine održala su se svagdje kulturno historijska predavanja, upriličene su razne priredbe židovskoga karaktera, a u nekim se gradovima počelo i održavanjem redovitih seminara, u kojima su se obradivala pojedina pitanja židovskog kulturnog života i obnove Palestine. Mnogo se truda posvetilo i širenju židovske pjesme i glazbe, gdje god su to prilike dopustile osnovane su pjevačke sekcije, pa danas gotovo nema mjesta, gdje se ne bi čula židovska pjesma.

U nastojanju, da i nežidovsku javnost upozna s bićem cionizma Radni je Odbor potaknuo nekoje sumišljenike, da saraduju u posebnim brojevima »Nove Evrope«, jer se ova otmjena revija izjavila pripravnom, da izdaje dva broja posvećena židovskome pitanju. Dvobroj »Nove Evrope« pod naslovom »Naši Jevreji« odlikovao se lijepom sadržinom, vanrednom dikcijom, te naročito finom analizom položaja Židova među narodima i strogim logičkim zaključcima o jedino mogućem riješenju židovskoga pitanja cionizmom. Oba broja naišla su na vrlo simpatičan prijem.

Omladinski rad povoljno se razvija. Od nejasnog, često maglovitog shvaćanja omladinstva i njegovih zadataka unutar židovskoga naroda evolucionirala se naša omladina do čistog cionističkog shvaćanja. Pojmila je, da joj danas ništa drugo ne može biti programom no obnovni rad u Palestini. Dosljedno tome i u saglasju sa zaključcima zadnjeg omladinskog sleta u Zagrebu uzela je židovska omladina živog učešća u cionističkom radu, naročito u provadjanju sabirnog rada za Keren Kajemet i za šekelsku propagandu. Prvi je puta omladina odredila Hamiša asar i Lagbaomer kao naročite omladinske dane, na kojima sva omladina ima da sakuplja za Keren Kajemet i da upriliči u njegovu korist razne priredbe. Isto je tako saradivala i u šekelskoj akciji.

I naše se novinstvo razvija, premda bi se njemu dalo štošta prigovoriti. Naročito nema još jedinstvenog smjera u pisanju naših listova. Naše novinstvo je nastojalo, da djeluje propagandistički, tretirajući aktuelne cionističke probleme. No pored toga nije puštalo s vida ni opći židovski rad. Ono je ustalo na obranu naše časti i naših prava kao građana i najodlučnije prosvjedovalo protiv svih povre-

da naših građanskih prava. Danas imamo 6 židovskih glasila, od tih jedan omladinski i jedan dječji list. »Židov«, otičijelni glasnik Saveza, postao je tjednik. S naročitim veseljem treba pozdraviti »Haaviv«, čija se potreba već dugo osjećala, a koji je zvan da vrši važnu funkciju: da upozna židovsku djecu kulturnim vrednotama židovstva i da u dječje duše zasadi i gaji ljubav k židovstvu. Od početka ove godine izlazi odlično redigovani mjesečnik »Haivri« (Novi Sad) na mađarskom jeziku, koji ima naročito da doprinese osvještavanju vojvodjanskih Židova.

U okviru Saveza proslavilo se ove godine nekoliko jubileja. Tako je predsjednik našega Saveza, g. dr. Hugo Spitzer, slavio 25. god. svoga predsjednikovanja u bogoštovnoj općini u Osijeku. Cioniste naše kraljevine iskazali su počast obljubljenom predsjedniku obilnim darivanjima za Jaar Jugoslavija, koji je tim povodom osnovan na poticaj osječkih sumišljenika. Na čedan je način proslavilo akademsko društvo »Bar-Giora«, koje je steklo toliko zasluga za propagiranje cionističke misli u našoj državi, svoj 20. godišnji opstanak. Kroz ova je dva decenija mladenačkim poletom širila cionističku ideju osnivanjem građanskih društava, priredjivanjem kongresa akademičara i abiturijenata, izdavanjem izvještaja, jedine cionističke literature na srpsko-hrvatskom jeziku do izdavanja »Židovske Smotre«. A i nakon osnutka zemaljske organizacije njezin rad zauzima vidno mjesto, naročito, kad se u nas stao razvijati omladinski pokret, ona je prva ozbiljno provela zahtjev za hebraizaciju, te nam dala prve hebraiste i oporezovala svoje članove u korist Keren Hajesoda. Isto tako slavilo je društvo »Esperanca« svoj 25. godišnji opstanak izdavanjem svečanoga izvještaja, u kojem je iznešen bogati bilanc rada ovoga društva za propagovanje mlado-židovske misli u sefardskim krugovima. Sad izdaje društvo reviju pod naslovom »Il mondo Sefardi«, kojom ispunjava davno osjećanu potrebu štiva u španskom jeziku, osobito za stariju generaciju u Južnoj Srbiji. U zajednici s Bar-Giorom i Judejom učestvovalo je ovo društvo na priredjivanju naših kongresa, a danas razvija naročito djelatnost među bečkim sefardima za Keren Hajesod. Nadalje proslavili su »Literarni sastanci židovske omladine u Zagrebu« svoj 25. godišnji opstanak. Ovo je srednjoškolsko društvo svojim bogatim radom daleko iskočilo od drugih sličnih društava. Bilo je za dugo vrijeme jedino mjesto židovskog i cionističkog rada u Zagrebu, te je dalo pokretu vrlo spremnih radnika, od kojih su mnogi danas na čelu pokreta. Končno proslavilo je naše najstarije i najjače gombalačko i sportsko društvo »Makabi« u Zagrebu 10 godišnji svoj uspješni rad. Kao jedno od prvih naših društava za gimnastiku i sport svojim je revnim radom zainteresovalo židovsku omladinu za fizičku regeneraciju i u kratkom je vremenu steklo ugleda ne samo u židovskoj, već i u nežidovskoj javnosti, a pojedine su sekcije društva javnim nastu-

pima i natjecanjima postigle zamašne rezultate.

Pored čisto cionističkog rada bavili smo se i opće židovskim radom, naročito pitanjem saziva općeg židovskog svjetskog kongresa te njegove zadaće. U toj stvari razvila se u našem novinstvu živahna debata, a Radni je Odbor u opsežnom izvještaju razložio svoje stajalište. Egzekutivi i dao zatražene informacije. Savezno Vijeće sigurno će prema ovom pitanju, koje je od tolike važnosti po buduću razvoj obnovnog djela i sastava Jewish Agencya zauzeti svoj stav, pa uslijed toga ne ćemo ovdje da prejudiciramo odluci Saveznog Vijeća.

U području unutarnje politike Savez kao takav nije htio da pokreće akcije. Ovu pasivnost spočitavalo se, držimo s nepravom, vodstvu organizacije. U jednu ruku predstavništvo našega Saveza bilo je sebi svijesno, da su zadaci čisto cionističke naravi toliko zamašni i toliko iziskuju napora svih sila, da ne dopuštaju cijepanje energija. Ta i onako u cionističkom pogledu nije učinjeno ni iz daleka ono, što je valjalo uraditi. U drugu ruku predstavništvo je Saveza mišljenja, da kraj bitnih raznimolazjenja, koja postoje, jedva može, da se postigne jednovito gledanje za sve židovstvo Jugoslavije, da se stvori jedan jednovit jevrejski nacionalni politički front. Dok organske pretpostavke nisu stvorene, predstavništvo bi Saveza po našem mišljenju slabilo prestiž cionizma, kad bi se izvršlo riziku pokretanja akcija, za koje ne postoji vjerojatnost cjelovitoga uspjeha, već u najboljem slučaju možda uzanih provincijskih uspjeha. A mi smo imali u vidu, da smo duhovno najsnažnija organizacija židovstva, koja ima da okupi u jednovitom jevrejskom gledanju na svijet sve Židove. Gdje se nadala prilika, predstavnici su organizacije, no ne angažirajući pri tome organizaciju, pokretali političke akcije, često s lijepim moralnim uspjehom. Pokret oko političkog okupljanja Židova u Vojvodini pokazuje u svome slabome uspjehu nerazvijenost političke svijesti naših Židova.

U posljednje se vrijeme zamjećuje življe gibanje asimilacionoga židovstva u nas kao i drugdje. Ono se, za sad tek ograničeno, lokalno, organizovalo. Smjer mu je ekstremno aždovski po tipu Naimanna u Njemačkoj, koji je i samim nenacionalnim Židovima u Njemačkoj bio zazoran. Mi u tom pokretu asimilantata ne vidimo nikakove opasnosti za cionizani. Ako imamo tu protiv čega da se borimo, onda su to niske metode borbe, koja ne preza ni pred denuncijanstvom uz jednovremeno krično isticanje jednog »Überpatriotizma«, nametnutog i komičnog, jer ne umije da se u haosu plemenskih borbi naših partija opredijeli. U toliko je taj čudoredno i estetski neprijatni pojav koristan, što pospješuje lučenje, po kome će se vidno odvojiti od židovstva sve, što je izgubilo i onako vezu s njime. Za sad mi smo smatrali za potrebno, da zabilježimo i iznesemo nedostojne ispade tih antisemita. Vidjet će se, hoće li trebati jači istup. Uvjereni smo, da se tok bivanja ne da zaustaviti ovakim atavizmima helotskog mentaliteta i da će pobjedonosno prodiranje cionizma u napredak učiniti

jalovim svaki taki pokušaj vraćanja židovstva u beskičmeno asimilantstvo. Željeli bismo, da bi opomena organizovanim cionistima, koja se nameće iz toga sporadičnog okupljanja asimilantata, bila jača no što jest!

U nestašici raznih socijalnih i humanitarnih institucija morali smo se baviti i galutskim zadacima pružajući pomoć bijednim i oskudnim bjeguncima i prolaznicima. Savez pomagao je ove ljude zborom i tvorom, i nastojao je, da svakome nadje radne mogućnosti. Isto tako je Saviz inicirao i provodjao akciju za ukrajinsku siročad, koju je provela gospodja dr. B u c h m i l, kako bi uspjeh ove akcije bio što povoljniji.

*

Završujući ovaj izvještaj mislimo, da će Savezno Vijeće imati dužnost, da opredijeli naše držanje prema postulatima židovstva obnove i da diktuje radne dužnosti Saveza i njegovih članova.

U tome u glavnom ne će biti mnogo novo da se kaže. U sarajevskim rezolucijama sadržan je zaokružen program rada, koji ima da se prilagodi iskustvima i događajima, koji su iza toga došli. Savezno Vijeće u Novome Sadu, već po mjestu, u kome se održaje, ima simboličko značenje: treba da budne polaznom tačkom u tri pravca: u tečenju svedj novih cionista, u naponu svih energija i maksimuma požrtvovnosti, te u intenziviranju u pravcu duhovnog izgradjivanja židovskoga čovjeka.

Ako je danas više nego ikad Palestina dominantna u centru cionističkih naprezanja i čežnje, pa ako prema tome za Židove u galutu prije svega važi apel na materijalnu požrtvovnost, ne će se smjeti smetnuti s uma, da Palestina za nas nije filantropski problem, nego problem obnove i da prema tome mora da postoji uzajamno vršenje učinka izmedju Palestine i galuta, izmedju galuta i Palestine. Želeći narodnu domaju zbog sveukupnosti židovstva i želeći je za to u jednome obliku, u kome treba da budu oličeni najviši nacionalni kulturni i socijalni ideali, mi treba da u odnosu prema ciljevima svojih ideala udesimo i napone svojih požrtvovnosti. I baš za to jednako je važno, da se izgradi naš vlastiti Savez kao dio cionističkog, to će reći pionirskog Saveza sveukupnog židovstva, u širini i u dubini. Trebat će jedno, da se spozna odlična važnost mjesnih organizacija i da ta spoznaja dodje do izražaja, ne tek u rezolucijama, nego i u provedbi. Tek najbolji su zvanj, da te ćelije naše organizacije vode. Predstavništvo organizacije treba da zna, da se bezuslovno i potpuno može pouzdati u aktivnost i autodisciplinu mjesnih organizacija. One pako treba, svaka pojedina, da uzmu na se svoj dio zadataka i da ih vrše onako, kako cjeloviti karakteri vrše dužnosti, kojima su se dobrovoljno podvrgli. Kad to bude, naš će Savez moći da bude po mjeri požrtvovnosti, a s vremenom i po dubini svijesti, medju prvim federacijama cionističke organizacije. U našem židovstvu ima pretpostava za to.

Bude li tako, onda će moći da se izvrši naš kulturni program, a nastojanja našega omladinstva oko sopstvene izgradnje jevrejske ličnosti u svakome pojedincu naći će pouzdan oslonac u izgra-

djenoj organizaciji. Jevrejski će jezik pobjedonosno moći da se širi najpače u omladini. Gimnastika i sport kao sredstvo k cilju očeličavanja židovskoga čovjeka i njegova karaktera, okupljat će u snažan savez svu mladež. Osjećanje židovskog zajedinstva bivati će sve jače. A kad bude sve to, kad svaki pojedinac bude istinski potpuna i cjelovita jedinica prožeta cionističkom svijesti, onda će naš Savez uzeti novi zamah. Onda će i Keren Hajesod i Keren Kajemet moći da utvrde te smo medju prvima izvršili punu mjeru svojih dužnosti. Onda ne će naši pioniri u Palestini biti ojadjeni nad galutom, koja prezrivo malo daje prema ogromnoj mjeri najetskije požrtvovnosti njihove, kojoj u istoriji čovječanstva jedva ima premca.

Vaša će, gospodje i gospoda delegati, biti zadaća i dužnost, da Savezno Vijeće u Novome bude izražaj volje u razloženim pravcima.

KOREFERAT ZA SRBIJU.

Pozvat sam, da ispunim jednu dužnost, da dam izvještaj o radu u Srbiji. To je prilično teško izvesti, jer ma da sam poznavao i učesnik toga rada, ipak uvidjam, da mi oskudevaju znatne činjenice i detalji, koji bi mogli doprineti da dam potpuno jasnu sliku. Ipak ću se truditi da to izvedem u granicama svoga saznanja i moći.

Prilike, pod kojima se razvija celokupno jevrejstvo pod utiskom obnovnog rada u Palestini, posle priznaja iste kao jevrejske domovine, nesumnjivo je, da su morale naići na izvestan odjek i u našoj sredini, u sredini, u kojoj se opšti cionistički rad prati sa simpatijom, a razvija se uvek monotono, bez jačeg refleksa i sa površnošću, kojom se odlikuje u tom pogledu.

U ovom znaku otpočinje da se razvija opšti cionistički rad i da, u Beogradu i u svim mjestima unutrašnjosti Srbije stare i nove, pojedinci, koji za to imaju najviše smisla i deluju na izvodjenje svoga teškog zadatka.

Jedno se mora konstatovati, da glavni razlog jačem poletu i većem uspjehom radu leži u tome, što oskudevamo u organizacijama, koje obuhvaćaju sve grane jevrejsko-kulturnog razvitka i što podjeljeni u raznim društvenim jedinicama ne dajemo zajednički najvažnije što smo dužni dati t. j. opšte cionističkom radu. Od tuda izlazi, da taj najvažniji rad vrše pojedinci od čije dobre volje i moralnog shvatanja zavisi, da li je koje mesto odgovorilo ili nije svojim dužnostima. Prirodno je onda, da postignuti rezultati ne pokazuju uspjehe s obzirom na to što u njemu ta sredina ne učestvuje reprezentativno, već pojedinci kao takovi svojim ličnim radom i svojim ličnim uticajem doprinose maksimum onoga što oni dati mogu, a minimum onoga, što sredina, u kojoj deluju, može dati.

U Beogradu taj rad ma da se donekle sistematizira ipak daleko je od toga, da pokaže potpun razvitak, na koji će se vjerojatno još duže vremena čekati. Jevrejsko nacionalno društvo formalno postoji, ali ono ne dejstvuje. Mesna cionistička organizacija, kuratorij Keren Hajesoda i povjereništvo Keren Kajemeta jesu faktori, koji doprinose izves-

nim rezultatima. U prošloj i početkom ove godine izvedene su šekelske akcije i ujedno potpuno uplaćeni prinosi za zemaljsku organizaciju. Broj 500 šekalim mali je, ali uzimajući u obzir napore da se isti postigne kao i svest ovdašnjih platioca šekela, onda je isti znatan. Ovogodišnja Zlatna šekelska akcija nema izgleda da će se ostvariti, jer je do sada odziv dosta slab.

Tokom prošle godine uspjela je akcija Jaar Jugoslavija. Otkupljeno je blizu 1000 drveća. S uspjehom je prikazan Palestinski Film. Održan je svečan pomen našem neumrlom vodji dru. Maksu Nordauu, i priredjeno je purimsko veče u korist Nordauovog vrtnog grada. Sve te priredbe pružile su vidnog moralnog i materijalnog uspjeha u korist Keren Kajemeta. U svim mogućim prilikama skuplja se za Keren Kajemet, koji je postao vrlo omiljen u građanstvu. Rezultat rada povjereništva Jevrejskog Narodnog Fonda u godini 1922. od 62.459.60 dinara, stavilo je Beograd na prvo mjesto od svih mesta u zemlji, ma da je daleko još da postigne svoj kontingent; a rezultat u prvoj četvrti ove godine s dinara 26.085.75 daje nade, da će se u ovoj godini napredovati. Povjereništvo izdaje svakih tri mjeseca svoj »Bulletin« da pruži beogradskom jevrejstvu najosnovnija obavještenja o radu Keren Kajemeta uopšte i u detaljima. Prvi broj izašao je koncem marta ove godine i razaslan je kao besplatno izdanje. Konačno nam se u izvještaju o Keren Kajemetu valja s harnošću setiti i hazana Nisima Teste, koji je u svome testamentu ostavio Keren Kajemetu legat od 2000 dinara.

Keren Hajesod-akcija stoji na istoj tački, na kojoj je stajala u početku svog rada. Rad je delomično počeo, a nije nastavljen iz nepoznatih razloga.

Hebraizacija, koja u kulturnom pogledu zauzima najvažnije mesto razvija se samo u osnovnim jevrejskim školama a osim toga nekolicina starijih omladinaca uče privatno jevrejski jezik kod jevrejskog učitelja, te lijepo napreduje.

Jedna od najznačajnijih akcija prošle godine bila je ona za potporu gladne dece u Ukrajini, koja je još u toku, i koja je zainteresovala sve slojeve građanstva. Izaslanica centralnog odbora za pomoć u Parizu, gdja dr. Buchmil, potpuno je uspjela u svojoj misiji, a beogradsko jevrejstvo posvedočilo je time požrtvovnost za braću koja se nalaze u bedi. Kulturni i humanitarni rad živo se razvija u Beogradu, što se najbolje vidi na raznim priredbama, koje su u prošloj sezoni bile priredjivane u toj svrhi u obilnom broju i bujnoj snazi. Ali za čudo je, da na svim tim priredbama nije bilo ničega specifično jevrejskoga, kojim treba da se odlikuju. One na taj način vrše samo lokalnu ulogu, dok širi pogled prema jevrejstvu nemaju. Krajnje je vrijeme, da se dodje do tog saznanja i da naša kulturna i humana društva ne samo formalno već i stvarno dokažu da su institucije jevrejskog duha i sadržaja. Društvo »Oneg Šabat« i »Gemilut hasadim« sa religiozno humanim ciljem podiglo je velelepu zgradu, koja treba da bude privremeno jevrejski dom.

U unutrašnjosti kao u Nišu, Skoplju,

Bitolju, Mitrovici, Šabeu, Novom Pazaru, i Pirotu postoje pojedinci, koji se staraju, da njihova mjesta odgovore dužnostima u opšte cionističkom radu. Kada bi Beograd poveo inicijativu, da sva ta mesta dodju sa njima u što bliži kontakt, te da zajedničkim metodama dodjemo do vidnijih rezultata verovatno da bi se više napredovalo. Ovdašnje povjerenstvo Jevrejskog Narodnog Fonda uputilo je gore spomenutim mestima apel, da oni obrazuju u svojim mestima slična poverenstva. U svim tim mestima radi se dosta ograničeno te je neophodna potreba njihov jači kontakt s Beogradom.

Važno je istaći, da u svim važnijim akcijama učestvuju de fakto omladinci i omladinke, dok su stariji, samo na čelu. Dobro bi bilo da stariji, koji su u pokretu, i baš ovime prime od omladine onaj polet, koji je garancija uspjehu u radu, a omladina da od starijih u zamenu dobije malo više razumevanja te bratske i očinske saradnje — i da uzajamno kao celina, a ne kao pojedinci dodjemo do savršenstva u radu.

Beograd, 30. aprila 1923.

Avram M. Koen.

KOREFERAT ZA BOSNU I HERCEGOVINU.

Jevrejski narodni rad u Bosni i Hercegovini se u prošlom radnom razdoblju nije u glavnom razlikovao od rada u prijašnjim godinama. Specifične okolnosti, koje vladaju u ovim zemljama, diktovala su u ovoj radnoj godini, kao i do sada, specifične metode rada, pa je i to već donekle doprinijelo tome, da se je cijeli jevrejski narodni život ovdje razvijao prilično neovisno od centralnog vodstva u Zagrebu. Spomenemo li tome još i to, da ogromna većina ovozemnih Jevreja obitava u Sarajevu i da je Sarajevo prilično jak nacionalni centar, da je udaljenost od Zagreba dosta znatna i još druge većinom tehničke i administrativne okolnosti, to će se razumjeti, kako je na nacionalni krug u Sarajevu malo po malo prešlo skoro sve, što se tiče jevrejsko-nacionalnog rada u ovim oblastima.

Jevrejski je život u Sarajevu prilično živahan, te se je tako dovoljno pružala prilika, da nacionalni Jevreji i izvan svog užeg kruga prenesu sa svojom radnom energijom i svoju nacionalnu ideologiju u šire krugove i da tako reformišu i korisno oplode sve grane našeg jevrejskog života. Nacionalni krug u Sarajevu smatrao je taj infiltrativni rad kao jednu od svojih glavnih zadaća i u tom je smjeru postignut dobar i zamjetan napredak. Na prvom se mjestu mora spomenuti, da je medjusobno zbliženje i razumijevanje Sefarda i Aškenaza dobro napredovalo i da su u javnom i privatnom životu skoro posvemašno nestali neki neugodni ostaci iz doba predrasuda i uskogrudnosti. U zajednici i pod jakim utjecajem nacionalnih elemenata radile su i napredovale sve naše prosvjetne i humanitarne ustanove, a specijalna je pozornost svraćena na naš podmladak, kojemu je u ekonomskom (prigodna darivanja, potpore, stipendije) u nacionalno-kulturnom (hebrejska škola) i u higijenskom (ferijalne kolonije) po-

gledu posvećena naročita pažnja. Baš u ovom radu, koji je kod Jevreja i onako tradicionalan, opazio se je u posljednje vrijeme jak i reformativni utjecaj novojevrejske nacionalne orijentacije.

Glavne bogoštovne opštine u zemlji (Sefardska i Aškenaska Opština u Sarajevu) imale su u svojim odborima povećani broj svjesnih nacionalnih Jevreja, kojima je uspjelo da u opštinske dvorane unesu savremeni jevrejski duh, tako da u nas danas zapravo postoje narodne opštine. Razumije se, da konačni cilj, potpuno osvojenje jevrejskih opština, još nije postignut, ali je dobar komad puta prevallen i ima nade, da će se tim smjerom dalje ići. Kod prošlogodišnjih izbora za Sefardsku Bogoštovnu Opštinu došlo je do žestoke izborne borbe, u kojoj su nacionalni Jevreji uspješno proturili svoju listu.

Ove opšte slike iz našeg života odigrale su se u sličnom obliku i u našoj provinciji, naravno u manjem obujmu, ali sa istim rezultatom. Iako sav taj rad i u Sarajevu i u provinciji nosi na sebi sve karaktere nekog malogradskeg života, to on svojim obujmom i svojom dublinom potpuno odgovara našim malenim prilikama i sasvim je naravno, da se može kreirati samo u okviru, koji je tim prilikama opredijeljen. Naš je cijeli rad malen, kao što je i naš život, ali smo mi u zajednici velikog jevrejskog naroda radili i djelovali srazmjerno spram naših sila i prilika.

Opšti politički život u našoj državi i specijalno u našim oblastima bacio je svoj odraz i svoju sjenu i na Jevreje. I oni su se zahvaćeni opštim vrtlogom rasturili u razne grupe i stranke, ali se u glavnom mora istaknuti, da stranačke strasti u jevrejskim krugovima nijesu premašile normalnih granica i nijesu poprile oblike pogubnog fanatizma. Nacionalni Jevreji, koji bi uzimali življeg učešća na svemu, što bi iole zasjecalo u jevrejski život, posvetili su i razvoju političkih prilika naročitu pažnju i nastojali su, da u prvom redu održe na okupu jevrejske mase ne dozvoljavajući, da bi uslijed političkog razilaženja došlo i do cijepanja u jevrejskim redovima. Držeći se strogo neutralno i prepuštajući svakome pojedincu, da se prema svojoj uvidjavnosti opredijeli, sačuvali su nacionalni Jevreji opšti neutralitet ovozemnog Jevrejstva, za kojeg smije da postoji samo nacionalno jevrejska politika i koja nema ništa zajedničkog sa ikakvom drugom vjerskom ili plemskom političkom orijentacijom.

Cionistički rad u ovim zemljama vođen je od mjesnih nacionalnih društava, kojih imade u svakom gradu u Bosni i Hercegovini, gdje stanuje oveci broj Jevreja. Ova su društva stajala u medjusobnoj vezi (provincija sa Sarajevom), a svako opet posebno u dosta tjesnoj vezi sa vodstvom u Zagrebu, odakle su izdavanе direktive rada. U Bosni i Hercegovini se je sakupljalo za sve cionističke institucije, u prvom redu za Keren Kajemet i Keren Hajesod, te su postignuti relativno dobri rezultati i ako smo još veoma daleko udaljeni od maksimuma, koji bi se u tom pogledu dao postignuti. U svrhu propagande za Keren Hajesod posjetio je u ovom radnom razdoblju ove zemlje predsjednik cionist. organizacije u Nje-

mačkoj g. Rosenblüth u pratnji tajnika S. C. J. dr. Singera, te je tom zgodom prikazan poznati film »Palestina«. Ovo je putovanje bilo okrunjeno dobrim uspjehom, te je i ako samo donekle, opet u našim širim masama provociralo čuvstvo dužnosti spram Erec Jisraela.

Naša je omladina u ovom razdoblju rada gojila u svojim redovima ideju narodnog preporoda, te je pod utjecajem omladinskih sletova i omladinskih glasila mnogo učinjeno u pogledu nacionalnog vaspitanja našeg podmlatka. Kao i svagdje, tako se je i u nas pokazalo, da omladina ide više svojim sopstvenim putem, opredijeljen njihovim nutarnjim nagonom, da se je donekle emancipirala od utjecaja »starijih«, čije se shvatanje potpuno ne podudara sa naziranjem i osjećajima »mladnjih«. Njihov je rad čisto cionistički, možebit u jednom širem smislu riječi, nego li, što je uobičajeno, da se tim izrazom označi. — Naša omladina u Bosni i Hercegovini, gdje nema nijedne više škole, ima prilike, da se samo za vrijeme velikih školskih praznika sastaje sa akademčarima ili onda, kad se koji od ovih, svršivši nauke, povraća kući, da se posveti svome zvanju. Na žalost se tu mora naglasiti, da se bar u nas nije mogao zapaziti osobiti interes akademske omladine za naše »male« domaće prilike, što je svakako jedan minus u našim i onako ne odviše jakim radnim redovima.

Širenje i propagiranje hebrejskog jezika, našlo je, kako je i razumljivo, najviše odjeka u omladinskim krugovima, te je sarajevska hebrejska škola »Safa Berura« jedino od njih i frekventirana. Interes za učenje hebrejskog jezika je u usporedbi sa prošlim godinama nešto popustio, te bi se u tom smjeru imalo još dosta toga da popravi. Najjači izraz našeg sopstvenog nacionalnog života u ovim zemljama dokumentiralo je naše glasilo »Židovska Svijest«, koja je boreći se sa velikim zaprekama i radeći pod skoro nemogućim prilikama, ipak izdržala, te je ona danas tumač i javni ispovjedač našeg jevrejskog mišljenja, naših želja i zahtjeva. »Žid. Svijest« jednako uvažena i čitana u jevrejskim i nejevrejskim krugovima postala je za nas potreba, pa će se još morati posvetiti naročita pažnja njezinom sigurnom obezbjeđenju.

Konačno se još mora spomenuti, da su jevrejski radnici socijalisti okupljeni oko Poale Ciona radili i djelovali cionistički u svojem užem krugu, te su u važnijim momentima išli uporedo sa ostalim cionističkim organizacijama.

Kad ovako letimice predjemo prošlo razdoblje rada, kad se osvrnemo na svaku pojedinu granu našeg jevrejskog života i uvažimo utjecaj nacionalnih jevreja u svim tim smjerovima, onda se mora priznati, da je i ova perioda rada iskorišćena i da i ako polagano, rad nije ni u kojem smjeru zapeo. Promotrimo li sve sa jednog više općenitog stajališta, sve u zajednici i u usporedbi sa onim, što bi se prema našim prilikama dalo i moglo učiniti, onda moramo priznati, da nismo našim uspjehom zadovoljni, jer smo još silno daleko udaljeni od toga, što bi se sve moglo i dalo učiniti. Nama ne manjka niti pristupačna jevrejska masa; nama ne manjka ni jevrejska sredina sa jevrejskim

srcem i osjećajem, nama manjkaju jevrejski radni ljudi. Nama manjkaju vodje, koji znadu istodobno biti i vojnici, nama manjkaju naši ljudi sa razumijevanjem za naš »mali svijet«, sa razumijevanjem, da je samo iz ovakih malih čestica sagradjen onaj »veliki svijet«, koji živi u mašti mnogih. Nekoliko takih radnika i mi bi u Bosni i Hercegovini u našem nacionalnom cionističkom radu znatno poodmakli naprijed.

Dr. A. Benari.

IZVJEŠTAJ PALESTINSKOG UREDA.

Posljednje Savezno Vijeće u Sarajevu stavilo je u svojim rezolucijama Saveznom Odboru glede palestinskog rada u dužnost:

1. da vodi daljnju skrb oko palestinskog rada;
2. da likviduje dojučakšnje farme, a u napredak da osniva nove farme s potrebitim obzirom na imigracijone prilike;
3. da omogući imigraciju spremnih halucim;
4. da obrazuje halucim u zanatlijskim zvanjima;
5. da se jednovremeno sa strukovnom izobrazbom postara i oko duševne izobrazbe halucim, najpače oko znanja jevrejskoga jezika;
6. da apeluje na imućnije sumišljenike, da preuzmu snabdjevanje i opremu pojedinih halucim, u Palestinu.

U proračunu S. C. J. za godinu 1922. uvrstilo je sarajevsko Savezno Vijeće pored redovitih izdataka za palestinski rad još jednu vanrednu stavku u iznosu od 75.000 Din., koja se imala namaknuti posebnom sabirnom akcijom.

*

Ad 1. Budući da je u prošloj godini i još sada emigracija u Palestinu mal ne posvema zatvorena, nije imao Palestinski ured mnogo prilike, da se skrbi oko palestinskog rada u užem smislu riječi. Nije preostalo drugo, nego materijalna i moralna potpora proputujućih emigranata i reemigranata.

Tom zgodom valja da naročito istaknemo požrtvovnost naših sumišljenika u Skoplju, Beogradu i Zagrebu, koji su vazda namaknuli potrebna sredstva za opskrbu, viza i putne troškove tih reemigranata, jer Palestinski ured kao takav nije imao za to sredstava, a niti ih je mogao dobiti od našega Saveza, niti od Egzekutive cionističke organizacije. Mnogima od tih reemigranata našao je Palestinski ured mogućnosti opstanka i zarade, da se opet mogu povratiti u Palestinu. Isto je tako Palestinski ured podupirao i one emigrante, koji su zapeli na svome putu u Palestinu i nastojao je, da im pomogne.

Jedina veća akcija, koju smo mogli izdašno podupirati, bila je kupnja ovećega broja konja i stoke za novu koloniju palestinskog »Gdud haavoda« u Nurisu. Sve su se poteškoće oko izvoza, otpreme t. d. dale svladati i transport je uz pratnju dvaju izaslanika »Gdud haavoda« i dvaju naših halucim uredno stigao u Palestinu, i kako čujemo, bila je kupnja u svakom pogledu povoljna.

U skladu s izvodima palestinskog referata na sarajevskom Saveznom Vijeću (vidi Židov br. 4—5 1922.) nijesmo na-

stojali da »odozgo« oživimo halučki pokret u nas, tim više, što su ekonomske prilike u Palestini podjednako nepovoljne i izgledi za imigraciju još uvijek slabi. Palestinski uredi treba da podupiru u svakom pogledu halučki pokret, ali ne smiju i ne mogu da ga stvaraju!

Ad 2. Već je u Sarajevu izvješćeno, da su sve farme — pod pritiskom finansijskih prilika naše organizacije — likvidirane izuzev Mostar. Sad smo mogli i ovu farmu prema programu konačno likvidirati, i ako uz veće materijalne žrtve, nego što smo se nadali, jer nijesmo našli one potpore kod naših sumišljenika, s kojom smo mogli računati. Za osnivanje novih farma nisu postojali potrebni preduvjeti.

Ad 3. Kako spomenusmo, imigracija u Palestinu za neimućne, dakle za halucim još uvijek nije slobodna. U cijelo vrijeme od sarajevskog Saveznog Vijeća izdala je vlada Palestine samo 2 puta dozvolu za imigraciju nekoliko stotina zanatlija; od toga otpalo je na Jugoslaviju 2 puta po 10 dozvola, ukupno dakle 20 dozvola, a sve za izučene zanatlije građevne struke. Mi smo pravodobno pozivima u »Židovu« upozorili našu jevrejsku javnost na te dozvole, a obratili smo se i ličnim dopisima na pojedine zanatlije halucim, no nije bilo nikakvog odziva. Da ove dozvole ne propadnu za jevrejsku općenitost, odstupili smo te dozvole — u smislu informacija Egzekutive dogovorno s engleskim konzularnim oblastima — bečkom Palestinskom uredom, koji se s njima poslužio. Da nije ni ovo nekoliko dozvola iskorišćeno s naše strane, imat će svoj razlog u tome, što se valjda još malo koji mogao iskazati onim strogim zahtjevima, koje je palestinska vlada stavila za ove emigrante glede poznavanja zanata.

Tako smo od svih spremnih halucim mogli da otpremimo samo spomenutu dvojicu, koji su pratili onaj transport konja i stoke za »Gdud haavoda« u Nurisu. Oni su u Palestini pristupili ovoj radničkoj zajednici, koja je osnovana po pokapetanu Trumpeldoru.

Ostali naši halucim još uvijek čekaju, što kod kuće, što u Zagrebu na promjenu palestinske imigracijone politike.

Nekolicini ovdašnjih zemljaka omogućili smo — intervencijom kod konzularnih oblasti — preseljenje svojim rođacima u Palestinu, a povrhu toga iselio se prošle godine naš vrlo sumišljenik inž. Hugo Zaloseer, koji je u kratko doba postigao častan položaj upravitelja u Mikve Jisrael.

Ad 4. Već u Sarajevu izvijestili smo o našem nastojanju za unapredjivanje zanata i o velikim poteškoćama kod toga. Po nama inicirani plan osnutka ureda za unapredjivanje zanata, postoji tek kao plan. Mnogi halucim, koji u Zagrebu i pokrajini čekaju na svoje iseljenje u Palestinu, posvetili su se sad ipak intenzivnije izučavanju zanata, pošto su sami vidjeli, da mogu tako najlakše postići preseljenje u Palestinu kao i lakše mogućnosti za ekonomski opstanak u zemlji.

Ad 5. Početkom godine 1922. osnovali smo za halucim, koji su boravili u Zagrebu, kurseve iz jevrejskoga jezika, ali na skoro oni su kurseve napustili i nije bilo moguće, da ih opet uspostavimo. Poje-

dinci među halucim u Zagrebu i izvan Zagreba uče sami jevrejski te su nekoji postigli lijep rezultat.

Ad 6. Apel glede snabdjevanja halucim nije upravljen na židovsku javnost, jer naši sumišljenici nisu udovoljavali niti najnužnijim materijalnim zahtjevima Saveznog Odbora, a niti se za to pokazala potreba. Samo kod imigracije one dvojice, koji su pratili transport marve u Palestinu, sakupljena je u užem krugu u Zagrebu i Sarajevu potrebna svota.

Isti su razlozi ponukali Savezni Odbor, da ne pristupi sakupljanju one svote od 75.000 dinara vanrednog proračuna, tim više što se — prema interpretaciji sarajevskog Saveznog Vijeća — vanredni proračun imao ostvariti samo onda, kad bude namaknut redoviti budžet. O tome izvjestit će pobliže blagajnik.

Naše nastojanje oko kolonizacije halucim iz Jugoslavije, o kojoj smo se u Sarajevu pesmistički izjavili, nastavili smo na sve strane. Preseljenjem inž. Huga Zaloscera u Palestinu počeli su planovi za kolonizaciju naših halucim poprimati konkretnije oblike, te se o tom pitanju vrlo mnogo raspravljalo. U posebnom referatu bit će iznešeno stanje stvari, kao i konačni prijedlozi.

Položaj naših halucim u Palestini isti je kao i prije, a odgovara općim prilikama u zemlji. Prošle godine vratilo se nekoliko naših halucim, da traže ovdje lijeka od teških bolesti, koje su im oduzele radnu spremu, a nekoji od njih opet čekaju, da se vrte u Palestinu.

U ovoj izvještajnoj periodu ima da zabilježimo i gubitak jednoga od naših najboljih halucim Josipa I. Dar se iz Zemuna, koji je nakon kratke bolesti u 24 godini svoga života preminuo. Pun oduševljenja i rijetkom predanošću spremao se za pionirsko svoje zvanje, za obnovu Erec Jisraela, no sudbina nije dala, da izvrši u zemlji otaca životni svoj cilj, za kojim je čeznuo svom svojom poletnom i čistom dušom. Zihrona letova!

IZVJEŠTAJ UPRAVE KEREN KAJEMET LEJISRAEL.

Keren Kajemet LejIsrael imao je da zabilježi u ovoj izvještajnoj periodu dva važna momenta: Jubilej 20.godišnjeg opstanka i preseljenje direktorija Keren Kajemeta u Erec Jisrael. Predaleko bi nas vodilo, kad bi u ovom izvještaju htjeli tim povodom da i najkrupnijim crtama prikazemo rad i djelovanje Keren Kajemeta za obnovno djelo u Palestini. Keren Kajemet može sa zadovoljstvom da posmatra uspjehe svoga rada, koji je često bio pionirski. Po vrhovnim cionističkim instancijama proglašen nositeljem agrarne politike na selu i u gradu, postalo je njegovo znamenovanje nakon potvrde mandata još mnogo veće, jer valja da u velikoj mjeri osigura komplekse zemljišta za židovski narod, da stvori preduvjete za kolonizaciju velikih židovskih masa. Ubrzo postao je Keren Kajemet naša najobljubljenija institucija, koja je u svim zemljama našla podupiratelje i revne saradnike. Da uzmogne još bolje djelovati, preselio se kao jedna od prvih cionističkih institucija u Erec Jisrael. S malenim darovima započeo je svoj rad, te je u dva decenija namaknuo 900.000 funti, a sad u trećem svome de-

ceniju imao bi tek da izvrši goleme zadatke, radi kojih je upravo stvoren.

Uprava Keren Kajemeta pozvala je svojim cirkularom sve povjerenike, da iskoriste sve prilike i da nastoje, kako bi bar u jubilarnoj godini fonda postigli propisani nam kontingent od 3 i pol milijuna kruna. Nažalost skupljeno je u godini 1922. jedva nešto preko jedne trećine propisanog nam kontingenta. Razlog ovoga neuspjeha mora se očitovati u nesistematskom radu, u neprovođenju direktiva, koje je uprava dala povjerenicima. Na početku prošle godine mi smo u razmatranju rezultata godine 1921, razložili sistem rada s minjanima i naglasili, da o valjanom riješenju ove organizatorne zadaće zavisi uspjeh sabirnoga rada, te da bi nam moralo uspjeti da sačinimo veliki kataster svih Židova, koji treba da bude podloga za daljnji rad. To naše shvaćanje odobrilo je i Savezno Vijeće u svojim zaključcima.

Kad smo predložili taj sistem rada imali smo naročito u vidu rad u najvećim mjestima, gdje se bez valjane organizacije ne može postići zadovoljavajući uspjeh, jer se ne mogu iskoristiti sve prilike, a pogotovo ne mogu se zahvatiti svi Židovi dotičnoga mjesta. Slabi uspjeh u našim najjačim centrima leži baš u tome, što se uslijed nedovoljne organizacije sabirnoga rada uvijek obraćamo samo na jedan te isti krug ljudi, i to na dosta malen krug, koji i inače svakom zgodom daje, koji daje i onda kad se k njemu ne dodje, jer je i suviše prožet ljubavlju prema Keren Kajemetu. Uspjeh nam može osigurati samo intenzivan rad, koji nastoji, proširiti krug darovatelja. U svim bi se velikim mjestima morao praviti ozbiljan pokušaj provedenjem sistema minjanim. U nekim mjestima postoje kuratoriji, koji su sebi razdijelili rad u gradu i bit će možda tek potrebno, da se povećaju ti kuratoriji, da se privuku novi saradnici.

Jedan od razloga, zašto prinosi u našim srednjim i manjim mjestima tako jako variraju iz godine u godinu, ima se tražiti u okolnosti, da povjerenici sebi nisu odgojili pomlatka, koji će biti upućen u rad i moći ga, kad za to dodje vrijeme preuzeti. Kad promatramo statistike raznih godina vidimo, da su mnoga nekoć vrlo aktivna mjesta sasvim išezla iz naših statistika s jednostavnog razloga, jer u mjestu nije bilo nikoga, koji bi preuzeo agende povjerenika, kad taj s kojega razloga nije mogao više da radi. I toj strani našega rada treba posvetiti veće pažnje, jer nam daje mogućnost da odgojno djelujemo na mlađi naraštaj i da mu već za rana usadimo ljubav prema ovoj vanredno važnoj narodnoj instituciji.

Karakteristična je za naš dosadašnji rad bila činjenica, da naročito velika mjesta nisu nikad postigla svoj kontingent i mnoga ova mjesta prigovorila su previsokom kontingentu, koji da se i kraj najrevnijega rada ne da postići, dok su srednja i mala mjesta ne samo dostigla već i prestigla svoj kontingent. Ako se malo pobliže bavimo tim brojkama opazit ćemo da su srednja i mala mjesta često relativno mnogo više oporezovana nego velika mjesta. Uzmimo na pri-

mjer Ogulin, u kojem žive 12 porodica, oporezovan je s 2000 kruna, a doprinio je 5986 kruna; ili Zenica, koja je oporezovana sa 6000 kruna, skupila je 15705 kruna. Da se kontingent u svim mjestima dade postići dokazuje statistika prvog četvrt godišta 1923. u kojem su vremenu, gotovo sva mjesta postigla, a mnoga i prestigla svoj kontingent, a gdje prvi puta i velika mjesta kao Novisad i Osijek prestigioše propisani im kontingent, dok se Zagreb i Beograd znatno približio kontingentu, pa će ovi gradovi, uz revni i požrtvovalni rad svojih povjerenika, sigurno postići do konca godine svoj kontingent.

U izvještajnoj godini možemo da zabilježimo i činjenicu, da je židovska omladina u spoznaji važnih zadataka, što ih Keren Kajemet ima da vrši u obnovnome radu, odlučila, da se u većoj mjeri posveti radu za Keren Kajemet. Ostvarenje ove odluke imat će sigurno za posljedicu intenziviranje sabirnoga rada, te će u znatnoj mjeri biti kadra da doprinese povećanju doprinosa za Keren Kajemet. Uprava stupila je u dogovor sa R. O. Saveza židovskih omladinaca, koji je smjesta pozvao sva svoja udruženja da svojski podupiru svaku akciju Keren Kajemeta. Omladina provest će u narednoj godini dvije sabirne akcije na Hamiša asar i na Lag baomer.

Uprava Keren Kajemeta nastojala je u zajednici sa svojim povjerenicima, da provede sve naloge što ih je dobivala od direktorija Keren Kajemeta LejIsrael i dala je i sama inicijativu za provedenje mnogih akcija, od kojih valja, kraj redovitih naših sabirnih akcija na Hanuku i Purim te otkupne akcije na Rošhašana i Šavuot, naročito istaknuti akciju za Jaar Jugoslavija, žive šume u Erec Jisraelu, što ima da bude trajni spomenik ljubavi, poštovanja i odanosti prema predsjedniku Saveza Cionista Jugoslavije, g. dru. Hugonu Spitzeru, kojim su sumišljenici i prijatelji proslavili 25-godišnji jubilej njegova predsjedništva u osiječkoj općini. Naš je cilj u ovoj godini bio, da što više proširimo neke darovne grane kao škrabice i darovnu knjigu. Škrabice imadu danas, gdje nema samooporezovanja, da zamijene ovu važnu granu doprinosa Keren Kajemetu. Naše nastojanje treba da bude, da svaka židovska kuća ima svoju škrabicu, i da se škrabice redovno isprazne. Mnogi možda podeijenuju ovaj prihod, jer su iznosi, što ih dobivamo od pojedinih škrabica, srazmjerno maleni, ali pomislimo li na to, da u Jugoslaviji ima najmanje 20000 židovskih obitelji, a svaka škrabica nosi godišnje minimalno 100 K tad vidimo da se tu radi o vrlo visokoj svoti od 2.000.000 K, koja se kraj dobre organizacije dade postići. I pinkas (darovna knjiga) se lijepo razvija, pa bi i tu mogli postići vrlih znamašnih rezultata, kad bi se iskoristila svaka prilika i kad bi se knjiga kod svake zgode poslala u židovske kuće. Lakoćom bi se moglo kod svih općina ishoditi da dopuste darivanje kod Tore, vrst sabiranja, koja pokazuje konstantni porast. Isto tako bi morali skloniti općine, da u njihovim budžetima votiraju oveći iznos za Keren Kajemet. Već danas ima mnogo općina koje su se odazvale našem

pozivu, te odredili stalni godišnji prinos za Keren Kajemet, a o odlučnom zahtjevu naših sumišljenika zavisit će, ča i ostale općine slijede taj primjer.

Najzad nam valja spomenuti i legatate i tom se zgodom sjećamo hahama beogradske sefardske općine Nisima Teste koji je od čedne svoje plate štedio svaki novčić, te ostavio Keren Kajemetu legat od 8000 K. Lijepi primjer pokojnog Teste neka bude uzorom svim dobrim Židovima i prijateljima Židovskoga Narodnoga fonda, da se i oni sjete u svojim oporukama Keren Kajemeta. Neka bude vječna spomen plemenitom hahamu Testi!

Napokon nastojala je Uprava, da i propagandom širi ideje Narodnog Fonda. U svim našim glasilima izvjestili smo židovsku javnost o svim akcijama Keren Kajemeta te o razvoju i napredku rada u Erec Jisraelu. U tu svrhu nabavili smo i Palestinski Film, koji uzorno prikazuje obnovni rad naših halucim i velike tekovine Židovskog Narodnog Fonda u Palestini. Nažalost se iz nepredvidjenih tehničkih razloga zategnulo odaslanje filma i mi smo ga tek u jeseni dobili. Film prikazivan je gotovo u svim našim mjestima, pa smo uvjereni da je svagdje izazvao najbolji dojam i stekao Keren Kajemetu mnogo novih prijatelja. Uprava nabavila je i jeftine karte Palestine s opširnim tumačem svega, što je Fond uradio u Erec Jisraelu, a isto smo tako naručili kalendare Narodnog Fonda koji ove godine nisu našli prodje, ali se nadamo, da će do godine akcija prodaje Kalendara bolje uspjeti. Konačno je uprava poslala svoga tajnika da posjeti razna mjesta, da stupi u lični kontakt s pojedinim povjerenicima i da tako stvori što bolju vezu između pojedinih povjereništva i naše uprave. Pošto se pokazalo povoljno djelovanje ovog agitacionog putovanja odlučila je uprava, da nastavi propagandnim putem i dopuste li to okolnosti, posjetit će se sva naša mjesta. U želji, da se iskoriste sva stečena iskustva u pojedinim mjestima i obzirom na okolnost da će se u augustu 1923., održati konferencija svih zemaljskih povjereništva u mjestu zasjedanja svjetskoga kongresa, na kojoj treba precizirati naše želje i stajalište prema ukupnom radu Keren Kajemeta, sazvala je uprava konferenciju svih povjerenika u Novi Sad, gdje se ima stvoriti radni program za narednu godinu.

*

Prelazeći pojedinim granama darovanja valja nam istaknuti, da su neke akcije prijašnjih godina sasvim napuštene, dok su opet druge, nove uvedene. Glavna akcija ove godine bila je Jaar Jugoslavija, koja je donijela 356603 kruna i koju ćemo nastaviti u narednoj godini, dok se ne popuni šuma. Provedenje ove akcije imalo je naravno za posljedicu opadanje druge jedne sabirne grane sličnoga karaktera: darivanje maslina, za koju je u ovoj godini unišlo svega 71742 kruna prema 83863 kruna prošle godine. Iza Jaara redaju odmah općidarovi sa kruna 279266.80 (lanjske godine 354854.60 K). Lijepi razvitak pokazuje darovi kod Tore 137.874 K, te bi valjalo naročito na našim blagdanima podsjetiti sumiš-

ljenike da kod Tore daruju i za Keren Kajemet. Ako ćemo posvetiti ovoj sabirnoj grani dovoljno pažnje, to će ona porred škrabica i darovne knjige postati vrlo izdašno vrelo prihoda za Narodni Fond. I kod stavke škrabica opaža se lijep porast, jer se ove godine, md da su nam kasno stigle škrabice, ipak razdijelio znatan broj škrabica, što se očituje i u povišenom primosu. Škrabicama je ubrano 98452 kruna, dakle za 59314.45 kruna više no prošle godine.

Nazadak opažamo ove godine kod zlatne knjige. Sakupljeno je kruna 60632 prema 97067 u godini 1921., dok je napredak postignut kod dječjih sabirnih araka (108.952.40 kruna prema 95449.20 kruna). Darovna knjiga postigla je nešto manji uspjeh no u prošloj godini (104.859 kruna prema 107.045 kruna).

U ovogodišnjem iskazu nalazimo nadalje po koji iznos za akcije iz prijašnjih godina, koje smo već napustili kao akciju za koloniju Členov, Nahla, Darivanje zemlje, Obnova Palestine, dok su se nanovo uvele akcije prodaja maraka (Omladinska akcija) i otkup od čestitanja K 37.240 (prije K 7420).

Svojim doprinosima stoji na prvom mjestu Hrvatska i Slavonija sa 625327.40 (46.5%), zatim Srbija sa 299.316.60 (21.7%), Bosna i Hercegovina sa 292886.— (21.4%), i Vojvodina sa 142997.— (10.4%). Lijepi napredak Srbije ima se pripisati naročito vanredno revnom radu povjereništva u Beogradu, koje je ubralo 236095.40. I u Vojvodini opažamo jedan i ako još uvijek, prema broju židovskog stanovništva neznatan uspjeh, koji se ima pripisati radu povjerenika za Vojvodinu g. Jehudi Josefu Brandaisu. Naš rad morat će osobitu pažnju posvetiti Vojvodini, jer je to područje, na kojem se dadu postići vanredni uspjesi. Rad treba s temelja započeti i naročito propagandistički obraditi pojedina mjesta. Bosna postigla je lijep uspjeh, koji nas ipak obzirom na dugogodišnji rad ne može da zadovolji. U Bosni živi sigurno naš najdarežljiviji element, pa će Bosna morat u narednom izvještaju zauzeti opet mjesto, što joj po broju njezinog židovskog stanovništva pripada.

Svoj kontingent nadmašilo je 7 mjesta (Bijelina, Derventa, Koprivnica, Ogulin, Rogatica, Višegrad i Zenica.) Od tih mjesta gotovo su u svim godinama Derventa, Ogulin i Zenica postigla više no propisani im kontingent, dok n. pr. Travnik, koji je u godini 1921. nadmašio kontingent, u ovoj godini nije uopće ništa pridonio Fondu. Ostala mjesta daleko su zaostala za propisanim kontingentom. Od gradova zauzima Beograd prvo mjesto, pa moramo sa pohvalom istaknuti rad ondašnjeg povjereništva. U kratko vrijeme uspjelo je sistematskim radom ne samo pridignuti prinose, već i prestići Zagreb, koji je do sada imao prvenstvo. Vrlo slab bio je rad u Zagrebu koji je postigao 190174.03, jedna svota, koja nikako ne odgovara onome, što bi Zagreb imao i mogao da namakne. Zagrebu ne dostaje organizacije sav rad prepusten je slučaju, premda bi Zagreb, kraj ekonomske snage njegovog

židovskog stanovništva s lakoćom mogao da namakne svoj kontingent. Isto tako ne može da zadovoljava rad u Sarajevu, tome najvećem židovskome centru, s najjače razvijenim židovskim životom. Sarajevo sa svojih 10000 Židova doprinijelo je 163170 K. Premda se kod Sarajeva mora uvažiti, da Sarajevo daje mnogo, sigurno najviše, od sviju naših gradova za lokalne svrhe, jer imade vrlo razvijen društven život, ipak ne može taj rezultat da zadovoljava, i naše povjereništvo u Sarajevu morat će uprijeti sve sile, da Sarajevo zauzme mjesto, koje ga po pravu ide. Od većih naših mjesta hoćemo samo da se pozabavimo još sa Osijekom, koji je ove godine doduše postigao 100.991.89 kruna prema 34.418.70 K u 1921. ali u tome ne možemo vidjeti onaj uspjeh, što bi ga želili, jer se taj porast ima pripisati akciji za Jaar Jugoslavija koja je naravno u Osijeku imala dobar uspjeh. Osijek bi takodjer kraj malo sistematskog rada mogao da postigne kud i kamo bolji uspjeh. Glede ostalih mjesta htjeli bi općenito ustanoviti, da su manja mjesta mnogo bolje uspjehe postigla no veća.

Usporedimo li rezultat ovogodišnjeg sabirnog rada s onim 1921. konstatujemo višak od 52816.51 kruna pri čemu još valja uvažiti, da je rezultat 1921. postigao taj uspjeh time, što je dobio legat u visini od 225.000 kruna, te bi prema tome rad u godini 1922. značito znatan napredak, koji nas ipak ne može da zadovolji obzirom na velike potrebe obnovnoga djela.

Rad u narednoj godini morat će da bude mnogo intenzivniji, a naročito valjat će provesti bolju organizaciju tako, da postignemo željeni uspjeh. Značilo bi nanijeti krivicu darežljivim i požrtvovnim našim Židovima, kad bi htjeli ustvrditi, da nam je nemoguće namaknuti kontingent, jer naši sumišljenici nemaju dovoljnog shvaćanja za veliki zadatak Keren Kajemeta. Budemo li svi iskoristili svaku zgodu, uspije li nam da doista zahvatimo svojim sistematskim radom barem pretežiti dio našega židovstva tada ćemo u narednoj godini postići kontingent.

IZVJEŠTAJ UPRAVE KEREN HAJESODA.

Rad uprave Keren Hajesoda stajao je u prošlom razdoblju u znaku upravo nesnosne gospodarske krize tako, da uspjeh nije ni izdaleka odgovarao velikim zahtjevima i potrebama organizacije u i izvan Palestine. Što više, taj uspjeh ne odgovara niti našem i onako na najjedniju mjeru svedenom očekivanju. Te teške gospodarske prilike prikovala su naše najvrednije prijatelje i saradnike uz njihov posao pa im je samo uz najveće žrtve bilo omogućeno, da posjete koje mjesto, a da uspjeh ovoga posjeta nije nikako bio u skladu sa za to pridonosenim žrtvama. U još većoj mjeri opazalo se djelovanje tih prilika kod onih, koje je uprava pozvala da udovoljavaju svojim dužnostima bilo davanjem novih prinosa, bilo redovitim ispunjanjem već preuzetih obveza. Nestašica novca, nestalnost prilika, neizvjesnost o najbližoj budućnosti, sve je to kod ljudi stvorilo strah i neraspoloženje za obavezno davanje ve-

likih svota, pa makar to davanje bilo udešeno i na manje obroke. Poradi tih poteškoća uprava je u sporazumu sa direktorijem u Londonu uvela nov metod time, da je strogo naglašujući princip maasera, primala obavezu i na odgovarajući dio maasera za godinu dana najedamput ili u obrocima. Svrha je toga principa bila ta, da pojedinci davajući maaser imovine ne ulaze u preveliki riziko, jer kod potpisivanja obaveze nisu sigurni, da li će ta obaveza još i slijedeće godine biti u skladu sa njihovom imovinom. S druge je strane svrha te olakšice bila ta, da preuzeta obaveza nakon 2—3 godine ne bude devalvacijom dinara u poredbi sa faktučnom imovinom prinostnika jednaka ničtici. Ova olakšica uprave naišla je na razumijevanje i urodila je uspjehom, koji se obzirom na teška vremena ne smije podcijeniti. Svim silama pokušavao se podići aktivitet, pa je uprava nastojala gostovanje odličnog našega sumišljenika dra. Felixa Rosenblütha, predsjednika cionističke organizacije u Njemačkoj što bolje iskoristiti. Statistički prikaz našega rada i uspjeh njegov bio bi ovaj:

Posjećena su u toku godine slijedeća mjesta:

Osiijek jedanput po gospodi dru. Felixu Rosenblüthu, dru. Singeru i Šimi Spitzeru, drugiput po gospodinu dru. Fritzu Sternbergu;

Beograd jedamput po gg. dru. Singeru i Herzeru, drugiput po g. Šimi Spitzeru;

Sarajevo po gg. dru. Rosenblüthu, dru. Singeru, S. Spitzeru;

Vukovar po gg. dru. Rosenblüthu, dru. Singeru;

Mostar po gg. Šimi Spitzeru i R. Herzeru;

Zemun po gg. dru. Singeru i R. Herzeru.

Ukupno imali smo do konca godine 1922. 799 obveznica od kojih je godine 1922. prikupljeno novih 187 komada. — U uredu uprave bile su kroz godinu 1922. namještene dvije sile, koje su dobivale zajedno mjesečno K 5.000.— cjelokupni trošak zajedno sa plaćama iznosio je u godini 1922. K 190.144.58

Mi ćemo cijelo svoje poslovanje predložiti komisiji, koja će da bude izabrana po Saveznom Vijeću, pa će ona podnijeti svoje izvješće Saveznom Vijeću.

Molimo, da Vijeće držeći u vidu teške prilike primi ovo naše izvješće k znanju pa da nam nakon saslušanja izvješća spomenute komisije podijeli razrješnicu.

BLAGAJNIČKI IZVJEŠTAJ

kao i bilance te proračun objelodanit ćemo u narednom broju, pošto još nismo primili iz svih mjesta šekelski obračun.

Keren Hajesod

Weizmannov rad u Americi. Prvi tjedan Keren Hajesod-kampanje u Chicagu nadmašio je sva očekivanja. Veliki meeting i banket, na kojima je govorio dr. Weizmann, donijeli su 40.000 dolara u gotovome i 50.000 dolara u obvezama. Očekuje se, da će se u daljnjem tečaju kampanje za Keren Hajesod, koja će trajati 2 tjedna, moći dr. Weizmannu predati ček na 150.000 dolara. Ove se godine obvezalo do sad 6000 osoba prema 2700

u prošloj godini. Ovaj put učestvovali su na Keren Hajesod-akciji i bogati Židovi. Vodje Bne Brita posjetili su Weizmanna i obećali mu, da će provesti akciju medju bogatim Židovima Chicaga.

Iz Chicaga produžio je Weizmann svoju turneju kroz najveća mjesta Middle West, gdje je svagdje oduševljenjem dočekan i postigao lijepe uspjehe za Keren Hajesod. 22. i 23. aprila posjetio je Weizmann Twin Cyties, a 26. Omaha, gdje je pozdravljen po jednom odboru odličnih Židova i Nežidova s guvernerom od Nebraska na čelu. Na banketu govorili su Weizmann i guverner od Nebraska. Dne 28. i 29. aprila boravio je Weizmann u Milwaukee-u. Dne 7. maja stići će Weizmann u Filadelfiju, da ondje otvori kampanju za Keren Hajesod. Dne 13. maja namjerava stići u Hartford, a 15. bit će primljen od guvernera u Bostonu, 17. od guvernera od Rhode Island. Dne 24. polazi u Newark, a 27. u Baltimore. U kampanji u Cincinnati-u, kamo će poći 31. maja, učestvovat će i mnoge ličnosti, koje su pripadale Brandais Macovoj grupi. Kampanja u Newyorku, koja je još u punom toku, nadmašila je već prošlogodišnji rezultat.

Kampanja u Poljskoj. Centralni ured za Keren Hajesod u Poljskoj izvješćuje sa zadovoljstvom o uspjehu Keren Hajesodskog rada u Poljskoj kao posljedicu posjeta Sokolova, koji je potaknuo židovstvo cijele zemlje na najintenzivniji rad za Keren Hajesod. Na novim obvezama namaknuto je 1.794,076.600 maraka poljskih, od koje je svote u gotovome uplaćeno 657,164.399 poljskih maraka. Namjeravano ujedinjenje komiteja u Vilni s poljskim centralnim uredom još nije provedeno, pa se u gornjoj svoti nisu uračunali iznosi, što su namaknuti u Vilni. Posjet Sokolova nije imao samo materijalni, već i velik moralni uspjeh, jer su široki židovski krugovi, koji su stajali dosad na strani, time zainteresovani za obnovni rad u Palestini, što je uvelike unapredilo rad za Keren Hajesod.

Danzig. Dr. Helfmann za sad je završio Keren Hajesod-akciju u Danzigu. Rezultat je povoljan, jer je postignuto preko 1000 funti, od koje su svote devet desetine namaknute u gotovome, dok će se ostatak uplatiti u roku od godine dana. Dru. Helfmannu obećana je za Keren Hajesod jedna kuća u vrijednosti od 800 funti. Mjesna grupa u Danzigu poduzela je nužne korake, da provede sve formalnosti za prenos ovoga dara. Dr. Helfmann radio je poglavito medju istočnim Židovima, ali i u njemačko-židovskim krugovima. U velikoj skupštini, koja je učinila velik dojam na Židove u Danzigu, govorio je dr. Helfmann o obnovnoj dužnosti. Skupština oštro je osudila nežidovski postupak židovskog senatora Jovelovskoga, koji je u senatu ustao protiv useljivanja istočnih Židova u Danzig. Skupštini pribivali su inž. Temkin i dr. Trivus, koji su proveli akciju u ruskoj koloniji u Zopotu, koja je donjela 1500 funti. Pored toga uspjelo je dru. Helfmannu, da stupi u pregovore s jednim uglednim industrijalcem, pa će, budu li ti pregovori povoljno svršili, to biti od velike važnosti za poljoprivrednu izobrazbu halucim.

Norveška i Danska. Po nalogu direktorija Keren Hajesoda u Londonu posjetio

je dr. Martin Rosenblüth Kristijaniju i Trondjem, da ponovno pokreće akciju u tim gradovima. Dr. Rosenblüth održao je u oba mjesta predavanja, te je u zajednici sa članovima odbora za Keren Hajesod, posjećivao pojedince. Materijalni uspjeh iznosi 8500 norveških kruna, koje su u gotovomu plaćene, a 6000 kruna u obvezama, plativih do konca ove godine. Ako uvažimo, da u cijeloj Norveškoj stanuje jedva 1500 Židova (od toga 250 obitelji u Kristijaniji, 40 u Trondjemu, a ostatak razasut u drugim mjestima), ako se nadalje uvaži nepovoljna gospodarska konjunktura u zemlji, tad se materijalni uspjeh ukazuje povoljnim.

Na povratku govorio je dr. Rosenblüth u jednoj skupštini u Kopenhagenu, gdje se rad nije povoljno razvio. Do sad nije uspjelo, da se danske Židove zainteresira za obnovu Palestine, a rad medju istočno-židovskim pučanstvom, koji je s mnogo uspjeha bio započeo po gosp. Salkingu potpunoma je prestao, jer dosadašnji komitet nije ništa radio. Nakon predavanja dra. Rosenblütha izabran je novi odbor, koji je odmah započeo intenzivan rad. No ipak će biti potrebno, da se na početku jesenje kampanje rad iznova reorganizira.

Madžarska. Kako nam iz Madžarske javljaju, održao je prof. Adolf Strauss u Budimpešti i u 12 drugih gradova Madžarske predavanja, koja su u prvom redu bila namijenjena necionistima. Uspjelo mu je osnovati u 5 mjesta mjesne odbore, koji stoje u živom kontaktu sa zemaljskim savezom. Prema izvještajima prof. A. Straussa može se očekivati povoljan uspjeh.

Iz židovskog svijeta

SVJETSKA KONFERENCA ŽIDOVSKIH ŽENA.

U Beču vijećala je počam od 6. maja svjetska konferenca židovskih žena. Iz sviju zemalja svijeta došle su žene u Beč, da vijećaju o velikim socijalnim problemima židovskoga naroda. Kongres otvorila je gdja. Ullmann kao najstarija zastupnica austrijskih delegata sa željom, da socijalni rad židovskih žena bude uspješan. Iza nje govorila je gdja. Anitta Müller Cohen. Židovstvo izgubilo je mnogo u židovskoj ženi. Židovska žena bavila se je svime, ali ne židovstvom. Jedna neizmerna tromost obladala je srcem našim, jer inače ne bi mirno podnašali sve patnje i progone. Taj kongres prihvatiti će opet borbu. Naša djeca treba da budu svijesni i jaki Židovi, a odgojni rad treba da organizuju židovske žene. Kongres će da radi za dobrobit židovstva. Nakon toga uzela je riječ supruga saveznog predsjednika gdja. Hainisch, koja pozdravlja kongres i želi mu uspješan rad te ističe, da je već mnogo dobivala od žena inozemstva, a naročito od američkih Židovka, koje su usrećile mnogo obitelji u Austriji. Nakon pozdrava predsjednika bečke bogoštov. općine prof. dra. Picka govorila je gdja. Harris u ime Councila of Jewish Women. Konačno govorio je nadrabim prof. dr. Hajes o znamenovanju kongresa. Židovski narod stoji pred zadaćom, rekao je medju ostalim, da opet obnovi staru zemlju, da uzdrži prastaru kulturu. Morali bi se uplašiti pred neiz-

mjernom zadaćom, da nemamo pomoći židovske žene. Nije nikakova tajna, da svijet pripravlja organizovanu mržnju protiv Židova. Nije dosta, da se mi borimo protiv tih sila, već i plemeniti Nežidovi treba da vode ovu borbu s nama. Ako su delegate pozdravili ulični plakati, koji znače nečuvenu sramotu, to nije sramota za nas, već za zaječnicu, koja ne nasmaže snagu, da uništi uzročnike ove bolesti. Ne pomaže nijedno djelo sanacije, ako ne kažu muževi zemlje: Mi to više ne trpimo. Čekamo na dan, kad će Nežidovi započeti tom borbu. Mi ne ćemo na psovke odgovoriti psovkama. Mi smo stari narod i naša je obrana, da ispoljimo sve što je u nama veliko, snažno i plemenito. Neka kongres u svijet nosi heroizam židovskoga života, palestinsku misao, za koju se bori novo židovstvo. Nakon toga držao je predsjednik austrijske republike dr. Hainisch cercle. U ponedjeljak govorila je gdja. Sternberg (Sjedinjene države) u ime Council of Jewish Women, a zatim je gdja. Eichholz (Engleska) referirala o dužnostima židovske žene u vjerskoj zajednici. Gdjica. Berta Pappenhelm govorila je o zaštiti djevojaka i trgovini djevojkama. U utorak govorila je gdja. Anitta Miller-Cohen o zaštiti židovskoga djeteta i osobito zagovara kongres za dječju skrb. Gdja. dr. Korolik (Rusija) govori o problemu higijene, a zatim izvješćuju pojedine gospodje o stanju rada židovskih žena u pojedinim zemljama.

Svjetska konferencija Tarbuta. 2. maja održala se u Berlinu konferencija svjetske jevrejske organizacije Tarbut. Nakon otvorenja skupštine po predsjedniku dr. Simon Bernfeldu uzeo je riječ g. dr. Osias Thon iz Varšave, da ponajprije općenito govori o znamenovanju jevrejskog kulturnog pokreta. Dr. Thon naglasio je, da su od naših triju nacionalnih ciljeva, obnove zemlje, naroda i jezika, prva dva tek u neznatnoj mjeri ostvarena, dok je oživljavanje hebrejskog jezika već danas zbiljom postalo. Danas već ima u Palestini hebrejskih analfabeta, dokaz, da naš jezik nije više isključivo jezik knjige, već je postao jezikom života. Govornik žali ovisnost hebrejskih škola istoka od americkanskog novca i prosvjeduje protiv držanja Jointa, koji je škole doveo do katastrofe. Haim Grunberg isporučio je pozdrave cionističke Egzekutive, a zatim govorio o zadaćama hebrejske kulturne organizacije. Hebrejski pokret nastao je zajedno s cionizmom, i ne možemo ga sebi zamišljati bez centra u Palestini. No došao je čas, kad se položaj kulturnog pokreta mora u izvjesnom smislu da revidira, valja da sebi postajemo svijesni, da u središtu svih naših nastojanja stoji obnova naroda, čija je funkcija jezik. Stoga je cilj našeg kulturnog pokreta, a naročito odgoja i školstva ne samo uvođenje hebrejskog jezika, već stvaranje novoga tipa jevrejskog čovjeka. Krivo je bilo, da su se preuzele stare evropske metode školstva, gdje sad stojimo pred gigantskom zadaćom, da narodu damo nov jezik, što može samo onda uspjeti, ako se ujedno promjene svi životni uvjeti, kad se duševne podloge egzistencije stave u stvaralački pokret. Možda ćemo morati odustati od sticanja znanja iz knjiga, da bi mogli koncentrirati su

našu pozornost na stvaranje novoga, židovskoga života. Ovaj ideal iziskuje i egzistenciju jevrejskog učitelja izvjesnih kvaliteta, koji još danas ne postoje. U daljnju svojim sjednicama, koje su trajale dva dana, vijećalo se o stvaranju jedinstvene svjetske organizacije Tarbuta.

Proslava 1. maja u Varšavi. »Wiener Morgenzeitung« primio je iz Varšave opširni dopis o proslavi 1. maja, na kojoj je došlo do izgreda protiv Židova, a u kojem se među ostalim veli:

Jučerašnji dan iziskivao je opet brojne židovske žrtve. Zadnjih dana vodili su se pregovori između poljskih radničkih stranaka i židovskih radi učestvovanja na skupštinama, te su poljski socijaldemokrati obećali svoju potporu za slučaj provokacije fašističke omladine. Poljski socijalni demokrati obećali su da će njihova redateljska milica braniti židovske radnike u slučaju napadaja.

Već prije skupštine širile su se gradom vijesti o napadaju na židovske radnike. Jedva što je povorka krenula, napale su jake čete nacionalno demokratskih akademičara židovske radnike, koji su se žestoko branili. Poljski demokrati mirno su gledali ovaj napadaj. Policija rastjerala je radničke mase. Povorka židovskih radnika brzo se razila, te je ostalo mnogo teško ozledjenih. Nacionalni demokrati pošli su prema židovskoj četvrti, gdje su napali židovske prolaznike. Na intervenciju zastupnika Hartglasa provedena su mnoga uapšenja. Prema izvještaju društvo za spasavanje interveniralo je u 60 slučajeva teže i lakše naravi.

Prema izvještaju koji je stigao iz Lodza, i ondje su napali fašisti židovske radnike sabljama, noževima i štapovima. Oko 100 židovskih radnika teško je ranjeno.

80. rođendan M. D. Brandstädtera. Ovih dana slavio je poznati hebrejski književnik M. D. Brandstädter svoj 80. rođendan. Brandstädter je jedan od najboljih humorista hebrejske literature iz dobe haskale. Živi u Tarnovu te je danas možda posljednji živi zastupnik toga smjera. Kao savremenik Smolenskoga i Braudesa uzeo je živo učešće u razvitku moderne hebrejske literature. Njegova djela još i danas su ugodna lektira. Kako se javlja, pogoršalo se njegovo zdravstveno stanje u zadnjem vremenu.

Iz cionističkog svijeta i Palestine

Anglo Jewish Association i Jewish Agency. Kao što smo već izvjestili prihvatilo je Board of Deputies poziv cionističke organizacije, da izašalje dva delegata, koja će u zajednici sa zastupnicima Anglo Jewish Association i cionističkom svjetskom organizacijom raspravljati o pitanju, koji se koraci moraju poduzeti, da se postavi Jewish Agency na širu bazu, no što je danas.

Dne 29. aprila raspravljalo se o tom pitanju u sjednici Anglo Jewish Association. Dr. Prag izvjestio je o pozivu cionističke organizacije i predlaže prihvat poziva. U pozivu se među inim spominje, da se u smislu ustanova članka 4. man-

data engleska vlada obavijestila o ovom koraku cionističke organizacije, pa je ista dala svoju privolu. Prag je naglasio među ostalim, da se tu radi o vrlo važnoj stvari te da ne sumnja, da će poziv biti primljen. Kao izaslanike predlaže predsjednika Anglo Jewish Associationa d'Avigdor Goldsma i sir Robert Walley Cohena. O'Avigdor Goldsmid naglasio je političku stranu toga pitanja i izjavio, da je uvjeren i da se svi članovi sigurno s njime slažu, da treba podupirati izgradnju Palestine. Rezolucija, kojom se prihvaća poziv, jednoglasno je primljena, a kao delegati imenovani su gg. d'Avigdor Goldsmid i sir Robert Walley Cohen.

Profesor Warburg u Americi. Profesor dr. Otto Warburg stigao je u Ameriku, da tamo djeluje za jevrejski univerzitet u Jeruzalimu.

Ahad Haam napušta Palestinu. Kako se čuje, izjavio je Ahad Haam svojim prijateljima, da je nažalost prisiljen napustiti Palestinu, jer se njegovo zdravstveno stanje znatno pogoršalo.

Liječnička komisija istražuje sanitarne prilike u Emek Jisraelu. Obzirom na namjeru, da se ukrajinska siročad, koja se nalazi u Palestini, smjesti u jednom od naseobina Emeka, posjetila je jedna liječnička komisija Nuris, da prouči tamošnje sanitarne prilike. Liječnici su ustanovili, da pored sviju poboljšanja sanitarni uvjeti u Nurisu još uvijek nisu povoljni. Još uvijek postoji opasnost malarije. Sanitarni rad bio je protegnut na sve naseobine, ali baš stoga nije ni u jednoj od tih naseobina potpuno provedena. Ukrajinska djeca bit će vjerojatno smještena u Kfar Jeheskel.

Trgovačke škole u Tel-Avivu. Vlada potvrdila je rezultate ispita trgovačke srednje škole u Tel-Avivu i priznala srednjoškolski karakter te škole, prema kojemu su pitomci proglašeni zrelima za nastavak svojih studija na visokoj trgovačkoj školi.

Gradski zajam Tel-Aviva. Iz Jeruzolima zavljaju: Gradski načelnik Tel-Aviva, Disenhof, poći će u Ameriku, da ondje završi pregovore radi zajma gradu Tel-Aviv. Tel-Aviv je prvi čisti židovski grad Palestine, koji je nastao kao vrtno predgradje Jafe, a prije 2 godine dobio je svoju posebnu upravu. Grad broji 15.000 stanovnika, a sagradjen je na arealu od 5000 dunuma. Postoji plan da se osnuje posebna trgovačka četvrt, za koju je već kupljeno zemljište. Za provedenje toga plana zaključio je grad tražiti zajam od 75.000 eg. funti.

Tvornica Silikata u Tel-Avivu opet radi. Tvornica Silikata u Tel-Avivu, koja je na neko vrijeme, uslijed raznih poteškoća, morala obustaviti rad, započela je opet s produkcijom opeka. Kao što doznajemo, podjeljeno je Silikat Company po Economic Boardu za Palestinu zajam od 20.000 funti.

Kupnja zemljišta za medicinski fakultet u Jeruzalimu. Palestine Land Development Company kupila je na Skopusbrdu jedno gradilište, na kojem će biti sagradjena zgrada za medicinski fakultet jevrejskog sveučilišta u Jeruzalimu. Potrebna sredstva namaknuo je komitej židovskih liječnika u Americi.

Gradnja radničkog oporavišta u Moca. Za gradnju radničkog oporavišta u Moci kupljene su dvije parcele od 50 dunuma. Nacrt pravio je arhitekt Berlin, te je već po stručnjacima preispitan. Gradjevni troškovi stajat će, prema proračunu Misrad Laavodot Ciburiot, oko 7000 funti, od kojeg je iznosa do sad u gotovome namaknuto i to 1500 funti, koji je iznos skupljen među radništvom, 621 funta doprinos saveza nacionalnih radnika u Americi i 1200 funti po jednom privatniku. Vaad Leumi dao je 100 funti za kupnju zemljišta tako, da je namaknuto 3421 funta odnosno da nakon odbitka kupovnine za gradilište, ostaju još 3000 funti za izvedenje gradnje. Hipotekarna banka podijelit će zajam od 2500 funti, tako da nedostaje tek malena svota za izvedenje ove gradnje, a da se time ne naškodi ukupnom planu, kako je prvobitno zamišljen. Pored oporavišta uredit će se malo poljoprivredno gospodarstvo, za koje je već skupljen potrebiti kapital, a koje ima da opskrbljuje oporavište s jednim dijelom životnih namirnica. S gradnjom oporavišta započet će se u najkraće vrijeme.

Veće doznake za Hadasu iz Amerike. Obzirom na kritični položaj za Hadasu započelo je u Americi intenzivnije sabiranje za Hadasu, koje je postiglo lijep uspjeh. Početkom januara doznačeno je iz Amerike 38.994 dolara za Hadasu u Palestini.

Čehoslovačka kolonija u Palestini. Akcija za prvu čehoslovačku koloniju u Nuriisu donijela je u prva tri mjeseca preko pol milijuna čeških kruna.

Useljivanje u Palestinu. U drugoj polovici aprila stiglo je u Palestinu preko 150 imigranata.

Iz Jugoslavije

SAZIV XIII. CIJONISTIČKOG KONGRESA.

Savez Cijonista Jugoslavije primio je od Egzekutive cijonističke organizacije ovaj poziv:

Velecijenjeni sumišljenici!

Egzekutiva časti se ovime staviti vam do znanja:

1. Na temelju ovlaštenja, dano u sjednici Akcionoga Odbora od 14. januara 1923. zaključio je predsjednik Akcionoga Odbora u sporazumu s Egzekutivom, da sazivlje XIII. cijonistički kongres za

6. augusta u Karlove Vary (Čehoslovačka).

Mjesto i vrijeme kongresa ustanovljeno je nakon ispitivanja svih okolnosti i predloga, te prema mjesnim prilikama.

Kongres vijećat će u Karlovim Varyma u Streljani.

Kongresni ured, komu su povjerene sve predradnje (pod upravom g. dra. Bruno Kirschnera), započet će 10. maja svo-

jim radom. Dopisi za kongresni ured treba upraviti na:

Ured XIII. cijonističkog kongresa.
(Schützenhaus)

Karlove Vary (Čehoslovačka).

Brzopisni naslov: »Kongrezion, Karlsbad«

Dopisi glede stana i opskrbe delegata i gostiju, za rezerviranje mjesta na kongresu i slično, imaju se upraviti na kongresni ured. Naprotiv imaju se sve obavijesti, koje se tiču šekelskog obračuna i izbora za kongres, upraviti na Egzekutivu u London.

Daljnje pojedinosti glede kongresa objelodanit će se kasnije.

2. U saglasju s odredbama organizacionoga statuta i izbornoga reda ustanovljuje se 6. juni kao konačni termin za obračunavanje šekalim, koje valja uvažiti za kongresne izbore. Umoljavaju se stoga zemaljski savezi, da iskoriste ovo vrijeme za intenzivnu prodaju šekalim i da svoje šekelske akcije pravodobno završe, tako da Egzekutiva dobije 6. juna novac i obračune.

3. O provedenju izbora za kongres izdat će Egzekutiva narednih dana posebnu okružnicu.

Za Egzekutivu cijonističke organizacije:
Dr. M. Sofovejčik m. p.

MJESNIM ORGANIZACIJAMA.

Umoljavamo ovime sve mjesne organizacije, koje do danas, premda je već dugo protekao rok za povratak šekelskoga obračuna, još uvijek nijesu povratili šekelske blokove i obračun, da to smjesta učine, jer inače ne ćemo biti u stanju da za Savezno Vijeće izradimo pravodobno bilancu, niti ćemo moći Egzekutivi u Londonu poslati obračun šekalima i time se izvrši opasnosti, da ne ćemo moći imati na svjetskom kongresu, koji je sazvan u Karlove Vary, svoje zastupnike. Ne budemo li pravodobno primili sve šekelske obračune, bit ćemo primorani da objelodanimo imena onih organizacija, koje nisu ispunile svoju dužnost. Očekujemo, da će se svi ovome našem pozivu odazvati i odmah odaslati šekele kao i obračun.

David Spitzer,

povjerenik za šekelsku akciju.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA.

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju sazivlje povodom Saveznog Vijeća konferenciju povjerenika Keren Kajemeta, koja će se održati u Novome Sadu u subotu dne 26. maja u pola 9 sati na večer s ovim dnevnim redom:

Izvjeshće Uprave Keren Kajemeta.

Rad Keren Kajemet Leisraela.

Debata o izvještaju.

Zaključci.

Eventualija.

Obzirom na važnost ove konferencije

molimo sve naše povjerenike, da bezuvjetno pribivaju toj konferenciji.

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

LAG BAOMER-AKCIJA U ZAGREBU.

Kako smo već u prošlom broju javili, provest će židovska omladinu u Zagrebu Lag baomer-akciju na 17. maja. Ova akcija, koja je namijenjena Židovskom Narodnom Fondu, ima da služi kupnji zemljišta u Erec Jisraelu. Očekujemo stoga, da će se svi Židovi bez razlike stranaka odazvati pozivu židovskih omladinaca, te obilatim darovima doprinijeti Geulat haarec akciji. Neka se nitko ne isključi, neka nitko ne uskrati svoj obol akciji, što no ima da služi oslobodjenju zemljišta u Erec Jisraelu!

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

ISKAZ UNIŠLIH ŠEKALIM I PRINOSA ZA S. C. J.

	za šekalim	za prinos
Banjaluka	580.—	1057.50
Beograd bez specifikacije	15.000.—	
Bjelovar	700.—	1160.—
Bitolj	6640.—	1600.—
Brod na Savi	1050.—	2310.—
Brčko	550.—	930.—
Daruvar	470.—	310.—
Djakovo	300.—	650.—
Doboj	100.—	—
Glina	200.—	1420.—
Gradačac	70.—	210.—
Jajce	100.—	180.—
Hercegovac	30.—	180.—
Karlovac	500.—	865.—
Koprivnica	400.—	1160.—
Križevac	180.—	480.—
Ludbreg	70.—	240.—
Kostajnica	100.—	90.—
Mitrovica	260.—	785.—
Našice	220.—	135.—
Ogulin	160.—	450.—
Niš	230.—	460.—
Osijek	920.—	980.—
Pakrac	340.—	170.—
Požega	960.—	4010.—
Ruma	230.—	385.—
Sarajevo bez specifikacije	13.740.—	
Split	370.—	555.—
Skoplje	920.—	2540.—
Slatina	160.—	240.—
Šabac	120.—	360.—
Vinkovci	1380.—	2780.—
Vukovar	1250.—	540.—
Višegrad	180.—	240.—
Visoko	200.—	210.—
Vršac	1500.—	3000.—
Zenica	600.—	390.—
Tuzla	1090.—	255.—
Žepče Zavidović	370.—	240.—
Brno	130.—	130.—
Stari Bečej	40.—	30.—
Senta	600.—	1080.—
Zagreb bez specifikacije	15.600.—	

Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa

te vraća iste bez otkaza

6% MEDJUNARODNA BANKA D. D. 6%

ZAGREB NIKOLIĆEVA 7

TERAZIJE 23 BEOGRAD

Dar za naše halucim. Kao što smo svjedobno javili, izdao je gosp. inž. David H. Azriel u Beogradu brošuru »Moj put u Palestinu«, čija je čista dobit bila namijenjena za naše halucim. Sad smo primili točan obračun. Prodato je brošura za Din. 4493, dok je trošak iznašao Din. 2443, pa je prema tomu čista dobit 2050 dinara, koji je iznos deponiran kod beogradske Trgovačke štedionice. Mi i ovim putem najsrdačnije zahvaljujemo darovatelju za njegov dar, koji je toliko puta pokazao, koliko su mu na srcu naši halucim.

Palestinski ured.

Izbori za Savezno Vijeće u Zagrebu. Mjesna cionistička organizacija u Zagrebu pozivlje ovime sve platioce šekela, da u nedjelju, dne 13. maja ove godine dodju na skupštinu, koja će se održati u židovskoj djačkoj menzi, Palmotićeve ulica 16, u pola 11 sati prije podne, radi izbora delegata za Savezno Vijeće u Novome Sadu. Upozorujemo sve platioce šekalim, da će se izbor delegata obaviti bez obzira na broj prisutnih plaćalaca šekalim.

Vladika Čirić o hebrejskom jeziku. U četvrtak dne 26. aprila primio je vladika dr. Irinej Čirić upravitelja hebrejske škole u Novom Sadu dra. Zwieržinskoga. Vladika, vanredno dobar poznavalac je-

vrejskoga jezika, vrlo se interesirao za širenje jevrejskoga jezika. Naglasio je, da se duh biblije može u potpunoj ljepoti shvatiti samo u izvornom jeziku. Upozorio je na rimu i metriku naročito kod profeta, kojima stručnjaci ne posvećuju dosta pažnje. Od novijih jevrejskih pjesnika naročito se interesirao za Bialika, čije pjesme uspoređuje sa psalmama. Konačno pokazao je neke svoje radove o hebrejskoj fonetici i metrici. Audijencija, koja je trajala preko 1 sat, vodjena je jevrejskim jezikom, a pribivao joj je i tajnik bogoštovne općine Armin Klein.

Zatvaranje hedarim u Senti. U Senti zatvorile su oblasti tamošnje hedarim ortodoksne općine, jer te škole nijesu po državi potvrđene, pa uslijed toga nemaju prava na opstanak. Sva nastojanja ortodoksne općine, da dobije dozvolu za ponovno otvorenje hedarim, ostala su do sad bezuspješna.

Izvještaj bogoštovne općine u Subotici. Bogoštovna općina u Subotici izdala je godišnji izvještaj, iz kojega vadimo ove podatke: Bogoštovna općina ima 1300 porozovnika. Općinski budžet iznosi K 2.720.000. Općina raspolaže sa 36 legata. Većina tih legata potiče iz mirnog doba, pa danas ne daje znatnog prihoda. U iz-

vještajnoj godini dobila je općina legat od 10 jutara zemlje za općinske svrhe. Općinsko zastupstvo sastoji iz 71 člana.

Zaruke. Naš odlični sumišljenik gosp. Albert L. Ozmo zaručio se sa gđicom. Luizom Prister u Zagrebu. Srdačno čestitamo!

Nordauova proslava u Vršcu. Iz Vršca nam javljaju, da je tamošnje Židovsko narodno društvo 14. ijara priredilo veliku spomen-slavu za dra. Maksa Nordaua. Popodne u 6 sati bila je žalobna služba božja, kod koje je nadrabim dr. Wilhelm Steiner u odljem govoru prikazao znamenovanje i rad Maksa Nordaua za osvještavanje židovskoga naroda. Na večer u pol 9 sati održala se spomen-slava u društvenim prostorijama. Nakon što je društveni kor pjevao Hatikvu, držao je dr. Aladar Menzer spomen-slovo, koje je na sve prisutne ostavilo dubok dojam. Iza toga recitovane su židovske pjesme i izveden opus od Beethovena.

*Adela Richter
Milan Richter
vjenčani*

Zagreb, u maju 1923.

Cijonisti! Vršite svoju dužnost! Plaćajte svoj šekel!

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Vjoran čuvar Vaših zubi jest

»LYODONT«

pasta za zube. — Jedan pokus — i Vaše je povjerenje osigurano!

Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!

LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

D. M. C. artikli

te Aida Maria Lucia, umjetna svila (Kunstseide) i razni drugi pamuci. Kod većih naručba znatan popust! Specijalna veletrgovina pamuka

Ferdo SCHWARZ i drug

Illica br. 45 - ZAGREB - Telefon 2-56
Brzojavni naslov: SVADRUG

ELEVATOR

za Kemijsku industriju

Proizvadža:

Elevator Radium D vinovicu
vlastitu parfumeriju i kozmetiku

U tehničkom odjelenju:

Pečatni vosak

Generalno zastupstvo za S.H.S. americkog

Mento-Twina

Inhalator i migrekrajon, te parfumerije

Scherk Berlin New-York

Zagreb, Kukovićeve ulica broj 30.

INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGER

BAKAČEVA ZAGREB TELEFON
ULICA BR. 5 BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRALA), DYNAMO STROJEVA, ELEKTROMOTORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFONA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE

Na veliko!

Na veliko!

Egipatski luk

ovogodišnji uz najjeftiniju cijenu kod tt.

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeve 4.

„Sidro“

d. d. za trgovinu željezom
Zagreb, Vlaška ul. 40, tel. 69 i 21-30

Crni lim u svim deblinama - Pocičani lim - Cinkovni lim - Šipkasto željezo - Bentonsko željezo - Plinske cijevi - Emailovano posudje - Lijevano posudje - Čavli - Žica paljena., tvrda, pocičana.

Na veliko!

Na veliko!

Kolonijalna roba

specijalno kava uz najjeftiniju cijenu kod tt.

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeve 4.

DIONIČKO DRUŠTVO „MERKUR“
VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA
ZAGREB - ILICA 31 PAPERKUR BRZOJAVI.
 TELEFON: 17-95

Veletrgovina pisaćeg, risaćeg, novinskog, te omoćnog papira
Vlastiti proizvod bilježnica, notesa, blokova i konfekcija svih proizvoda i papira
Tvorničko skladište kuverata, te pisaćeg i risaćeg pribora

Asbestni škriljevac
 cement, sadru, opeke, betonsko gvozdje, traverze i sav ostali gradjevni materijal prodaje na veliko i na malo

GRADIVO
 TRGOVAČKO DRUŠTVO
 Zagreb, Bogovićeva ulica 3
 Telefon broj 5-55 Brzojavi: Gradivo

KROJAČKA DVORANA
 za **GOSPODU**
HINKO GRAF
 Zagreb Berislavićeva br. 4.
 CIJENE UMJERENE - IZRADBA BRZA

Preporučuje se P. N. gospodi za izradbu najmodernijih odjela. Veliki izbor najfinijih engleskih stofova

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

PALMA

kaučuk pete i potplate

MOSTER
 TVORNICA LAKA d. d.
 U ZAGREBU

Proizvadjia:
 lakove, lak-boje, firnis, uljene boje, zemljene i kemičke boje za svu industriju, obrt i trgovinu

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorb

Dragutin Uilmann, Zagreb
 Ilica 36 Ilica 36

BERSON

Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

„GOLUB“
„LOVAK“

JE NAJBOLJI **PANUK**
 ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
A. ROMANO
 ZAGREB
 AKADEMIČKI TRG BR. 8

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugali i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG
 Urvučeva 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu — Zavod za posuđivanje nepremovnih ponjava

IMPORTNA KUĆA
D. HIRSCHL I DRUG
 8 AKADEMSKI TRG **ZAGREB** AKADEMSKI TRG 8
 TELEFON BROJ 13-31. TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu